

Да ўвагі!
Хто хоча
набываць газету
ў офісе рэдакцыі —
чакаем!

ДАСЛОЎНА

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

— Свая незалежная дзяржава дае нам свабоду —
тое, да чаго па прыродзе сваёй імкнецца кожны ча-
лавец і кожная нацыя, свабоду жыцця на сваёй зямлі,
якую падараваў Бог, свабоду самім
выбіраць свой шлях, свабоду
шанаваць свае традыцыі, сваё
мінулае, распараджацца сваім
сённяшнім днём, будаваць сваю
будучыню.

(Падчас учарашняга
выступлення перад студэнтамі
і выкладчыкамі Магілёўскага
дзяржаўнага ўніверсітэта
імя А.Куляшова.)

ВІЗІТ

У Мінск прыляціць прэзідэнт Эквадора

Рафазль Карза наведвае Бе-
ларусь 31 кастрычніка. Пра гэта
паведамліла крыніца ў адміністра-
цыі прэзідэнта Эквадора.

У Мінску ён будзе ў нейкім
сансе прэзідэнтам. Рафазль Карза
ў канцы кастрычніка наведвае так-
сама Расію і Францыю, піша «Эк-
вадор сёння».

28 кастрычніка Рафазль Ка-
рза прыляціць у Санкт-Пецяр-
бург. У Мінск ён прыбудзе 31 ка-
стрычніка.

Нагадаем, што Аляксандр
Лукашэнка наведваў Эквадор у
чэрвені 2012 года. Візіт прэзідэн-
та Эквадора — гэта візіт у адказ.

Девальвация национальной
валюты — явное свидетельство
того, что страна испытывает се-
рьезные экономические пробле-
мы. Можно приостановить де-
вальвацию или передвинуть на
более поздний период, но избе-
жать ее в Беларуси не удастся,
считает экс-премьер-министр
Беларуси Михаил Чигирь. По его
мнению, решить проблему в кор-
не может лишь смена экономи-
ческой политики.

— На протяжении последних
лет состояние белорусской эконо-
мики таково, что девальвация на-
циональной валюты стала неиз-
бежностью, — говорит Михаил Чи-
гирь. — Она будет происходить,
если не будут предприняты какие-
то конкретные меры. Прежде все-
го по наращиванию экспорта и со-
кращению импорта. Пока идет
сдерживание девальвации. И

КОМПЕТЕНТНО

Не туды пошли

здесь много факторов, которые
приостанавливают этот процесс: у
нас растет внешний долг, идет ко-
лоссальная финансовая помощь
со стороны России. Серьезным
сдерживающим фактором может
быть крупная приватизация и про-
дажа госсобственности инвесто-
рам извне. Поэтому сегодня зву-
чат заявления о продаже «Гори-
зонта», Мозырского НПЗ и т.п. Ес-
ли это произойдет, девальвацию
удастся передвинуть на более по-
здний срок. Однако это не решает
проблемы в корне.

**Насколько реальны при-
нынешних подходах наращива-
ние экспорта и сокращение им-
порта?**

— Для этого мы должны от-
крыться для инвестора, прежде
всего западного. Если будут се-
рьезные инвестиции, естественно,
можно наращивать экспорт. Но та-

ких инвестиций у нас, к сожа-
лению, в ближайшее время не пред-
видится. Поэтому в плане наращи-
вания экспорта можно рассчиты-
вать только на собственный по-
тенциал. Но и здесь мы пассивни-
чаем.

Много говорилось о програм-
ме импортозамещения, но она не
срабатывает. К примеру, мы как
импортировали десятилетиями
чеснок из Китая, так и импортиру-
ем. Хотя делается все очень по-
сто: подписише договоры, заинте-
ресуйте людей. У нас что, земли
нет? Есть. У нас чеснок не произ-
растает? Произрастает. Но власти
даже самого элементарного ре-
шить не могут. Походите на рынок
стройматериалов. Там строймате-
риалов из Польши гораздо боль-
ше, чем наших. А ведь у нас эне-
ргоносители, нефть, газ дешевле.
Тогда почему Польша подкапывает

Народная Воля

НАПЯРЭДАДНІ

Дзяды. Курапаты

Пададзена заяўка
на правядзенне ў Мінску
шэсця і мітыngu на «Дзяды».

Яе падалі ў Мінскі гарадскі і абласны выканкамы прадстаўнікі
Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — БНФ.

Традыцыйную акцыю мяркуецца правесці ў Курапатах у нядзелю,
3 лістапада.

Нагадаем, ва ўрочышчы Курапаты пад Мінскам у сталінскія часы
адбываліся масавыя расстрэлы мірных грамадзян. Там пахаваны
дзясяткі тысяч ахвяр рэпрэсій. У дзень памінання продкаў у Курапатах
штогод праводзіцца мітынг.

НАДВОР'Е

Подых зімы

У гэтыя
выхадныя
сіноптыкі
абяцваюць
падаршэнне
надвор'я.

Чакаецца пахаладанне,
паўночны вецер, дажджы і мокры
снег. Пра гэта паведаміў на-
чальнік службы метапрагнозаў
Рэспубліканскага гідрометэацэн-
тра **Дзмітрый Рабаў**.

Па яго словах, у бліжэйшую
суботу ноччу на большай частцы
тэрыторыі краіны, днём у крайніх
усходніх раёнах чакаюцца карот-
качасовыя дажджы, ноччу і
раніцай месцамі з мокрым сне-
гам.

Акрамя таго, ноччу ў многіх
раёнах, днём па ўсходзе будзе
адзначалася ўзмацненне ветру
парывамі да 15–18 м/с. Тэмпе-
ратура ўначы ў межах 1–6 граду-
саў цяпла, па паўночным захадзе
— замаразкі ад 0 да -4, удзень —
ад +4 у паўночных да +10 у
паўднёвых рэгіёнах.

У нядзелю ноччу будзе пера-
важна без ападкаў, днём на
большай частцы тэрыторыі прой-
дуць кароткачасовыя дажджы, па
паўночным усходзе — з мокрым
снегам. Ноччу і раніцай месцамі
туман.

Тэмпература ноччу 1–6 гра-
дусаў цяпла, па паўднёва-ўсход-
най частцы краіны — замаразкі
да мінус 4. Максімальная тэмпе-
ратура днём — ад +3 па паўноч-
ным усходзе да +12 па Брэсцкай
вобласці.

Тэмпература паветра ўначы ў
Мінску на выхадных складе ад 1
да 3 градусаў цяпла, днём
+5...+7, магчымы кароткачасо-
выя дажджы.

Анна КРАСУЛИНА.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

БНФ — 25!

Пачатак

Прайшло 25 год з таго памят-
нага дня 30 кастрычніка 1988 года.
У гісторыю Беларусі ён увайдзе як
«Дзень разгону мітыngu на Ма-
скаўскіх могілках», які можна лічыць
пачаткам адліку новага часу ў
жыцці нашага народа, часу, звяз-
нага з развалам Саветаў Саюза,
крушэннем савецкай сацыялістыч-
най сістэмы, камуністычных ідэ-
лаў і ўтварэння незалежнай бела-
рускай дзяржавы.

У той дзень упершыню па
шмат гадоў сталінскага страху,
бразжэўскай стагнацы і андро-
паўскай бягзлуддай дысцыпліны
тысячы мінчан, хто пехайто, хто
на перакладных (бо не дзейніча-
ла метр), з самай раніцы ру-
халіся да Маскаўскіх могілак, што
ў мікрараёне «Усход», каб адзна-
чыць памінаненне продкаў — «Дзя-
ды».

Быў там і аўтар гэтых радкоў.
Усё тое, што пачалося спачатку
на Маскаўскіх могілках, а потым
сплантана перарасло ў мітынг у
Курапатах, неаднаразова апісва-
лася ў самых розных варыянтах.
Гэта быў сапраўды гістарычны
дзень, магчыма, больш значны
для нашай найноўшай гісторыі,
чым знакамітыя Віскілі, дзе

падпісваліся вядомы акт аб спы-
ненні дзейнасці СССР. Для шмат
каго гэты дзень — пачатак адліку
зусім новай, невядомай дагэтуль
свадомасці, новага статусу ў гра-
мадстве ілі і новага статусу са-
моста грамадства. З таго часу і на
многія гады пачаўся грамадскі
падзел, стратыфікацыя беларус-
кага грамадства паводле аднаго
галюўнага крытэрыю — стаўлення
да Беларускага Народнага Фрон-
ту «Адраджэнне». Многія людзі
тады рабіліся прыкільнікамі альбо
сябрамі БНФ і звязалі сваё да-
лейшае жыццё з ім ці блізкай да
БНФ арганізацыяй альбо парты-
яй. Іншыя не прымаілі і не прынялі
ідэалаў, абвешчаных БНФ, і ста-
навіліся па другі бок «барыкад».

Мой асабісты шлях у новую
гісторыю, у так званы «дэмакраты-
і незалежнасць», пачаўся
праўда, трошкі раней — яшчэ з
1970-х — 1980-х гадоў мінулага
стагоддзя. Трэба адзначыць, што
ў адрозненне ад многіх будучых
дзячэнаў і простых удзельнікаў на-
ступных акцый БНФ і наогул нацы-
янальна-дэмакратычнага руху я
прышоў да тых падзей ужо дас-
тацова «падкаваным», бо быў зна-
ёмы і з беларускай гісторыяй, і з
культурай, і з народнай спадчы-
най, размаўляў па-беларуску і па
магчымасці ўдзельнічаў у акцыях

за адраджэнне беларускай культ-
уры. Напрыклад, быў у шэрагу
падпісантаў ліста-звароту да Вяр-
хоўнага Савета СССР і ЦК КПСС у
абарону беларускай мовы, здаец-
ца, у 1986-м ці 1987 годзе. Добра
пам'ятаецца, як мяне разам са
шматлікімі знаёмымі і незнаёмымі
людзьмі — «падпісантамі»
выклікалі ў галоўны будынак ка-
муністаў, што месцілася на вуліцы
Карла Маркса (цяпер рэзідэнцыя
прэзідэнта), у ЦК КПБ, і цэлы
дзень вялі размовы, якая нікога не
дала і не магла даць у тым мах-
ровыя савецкія часы. Дарчы, раз-
мова была на самым высокім уз-
роўні з удзелам Першага сакратра
ЦК КПБ Яўрэма Сакалова і
старшыні Прэзідыума Вярхоўнага
Савета БССР, будучага савецка-
дэмакрата, цяпер ужо нобэўскага
Г.С.Тарасевіча.

Гісторыя БНФ пачалася трошкі
раней згаданых падзей на «Дзя-
ды». Такой датай можна лічыць
19 кастрычніка 1988 года, калі ў
Доме кіно адбыўся ўстаноўчы
сход таварыства памяці ахвяр
сталінізму «Мартыралог Бела-
русі» і там жа быў утвораны арга-
камітэт Беларускага Народнага
Фронту «Адраджэнне». Я,
праўда, там не прысутнічаў, бо
мой шлях навукова-фізіка тады
не перасякнуўся яшчэ з ас-

ноўным касцюкам будучага БНФ
— Васіліем Быкавым, Зянонам
Пазняком, Міхасём Ткачовым і
іншымі.

Ужо літаральна праз праз па-
ру дзён аргкамітэт БНФ распачаў
у Доме латаратара (вул.Фрунзе,
5) рэгістрацыю суполка БНФ, якія
пачалі імкліва ўтваралася пасля
натуральнага палітычнага ка-
талізатара — падзей 30 каст-
рычніка.

Ідэяй далучыцца да працы
аргкамітэта БНФ загарэўся і я.

У тым часы я працаваў наву-
ковым супрацоўнікам БДУ. І вось
у мяне ўзнікла ідэя стварыць су-
полку БНФ ва ўніверсітэце. Але
не так проста было гэта зрабіць
— страх, вядома, быў вялікі, бо
трэба было агучыць сваю ідэю
прама на працоўным месцы. Та-
ды ўсё ўсяго вельмі баіліся —
жывыя яшчэ былі ўспаміны пра
жудасі сталінскіх рэпрэсій.

Мы з маім сябрам Віктарам
Навуменкам зрабілі арыгінальны
ход — суполка была створана ся-
род удзельнікаў Народнага хору
народнай песні выкладчыкаў і су-
працоўнікаў БДУ, дзе мы абодва
ў волны ад працы час спявалі ў
групе басоў-барытонаў.

Было гэта так.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадню...

Якуб КОЛАС

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Павел СЕВЯРЫНЕЦ:

«У Купліне саспела маё каханне...»

Заўтра, 19 кастрычніка, спіс
палітвязняў паменее на аднаго
чалавека. 32-гадовы Павел Се-
вярынец нарадзе адбыў чарго-
вае пакаранне.

Першы раз у спецаменда-
туры Севярынец апынуўся пасля
вучынных акцый пратэсту супраць
фальсіфікацыі вынікаў рэфэрэн-
думу-2004. Тады па абвінавач-
ванні ў арганізацыі тых самых
пратэстаў ён атрымаў год і 9 ме-
сяцаў абмежавання волі, а гра-
мадскасць даведлася пра вёску
Малае Сіпа Палюцкага раёна на
самым усходзе Беларусі, дзе
знаходзілася тая «хімія». Праўда,
тады Павел Севярынец выйшаў на
волю раней пазначанага тэрміну,
а вось гэтым разам па-
каранне давалася адбыць ад
званка да званка.

Схапілі Паўла ўначы з 19 на
20 снежня пасля таго, як людзі
разышліся пасля Плошчы. Сам
ён заўважыў, што яго «вялі» не-
калькі чалавек яшчэ з плошчы
Незалежнасці. Далей усе, як
звычайна ў такіх выпадках.

«Мяне схапілі, збілі з ног,
зацягнулі ў машыну, ну і... По-
тым суд і новая «хімія», — спа-
койна кажа Павел. Ніколі
апазіцыянер не падаваў ніякіх
прашэнняў аб памілаванні.
Вынікам першай «хіміі» стала
кніжка «Лісты з лесу», якую ў
2007 годзе прызналі лепшай
кнігай года. Дарчы, за прэзэн-
тацыю ён Севярынец чатыры
разы пабываў у ізалятарых
Брэстчыны — у Брэсце, Бара-
навічах і Івацэвічах. Кажы, што
калі на «хімію» трапіў у Пру-
жанскі раён, то вырашыў, што
так яму нахавана лёсам. І ўжо
не сакрэт, што вынікам другой
«хіміі» стане кніга «Беларуская
глыбіня». Аднак не літаратура
зараз стане галоўным заняткам
Паўла Севярынца. Ён пад-
зяліўся сваімі планами з «Народ-
най Воляй».

— Я па-ранейшаму з'яўляю-
ся сустаршынёй аргкамітэта па
стварэнні партыі «Беларуская
хрысціянская дэмакратыя». Зго-
дна з заканадаўствам, да
мяне не могуць ужыць такую
меру, як нагляд, таму жыццё
па месцы прапіскі — у
Віцебску — мяне не прыму-
сяць. А значыць, буду і да-
лей сумяшчаць грамад-
скую і палітычную дзей-
насць. Жыццё збіраюся ў
Мінску. Канешне, з
развіццём інтэрнэту
быць у палітыцы мож-
на, нават знаходзячы-
ся ў самай маленькай
вёсцы, але тут ёсць
толькі адна праблема
— адсутнасць
асабістых кантактаў. У
Мінску гэта, натураль-
на, рабіць лягчэй.

Пасля апошніх
прэзідэнцкіх выбараў
стуацыя ў краіне
змянілася: беспраца-
дзятная колькасць
палітвязняў, ад'езд часткі
актывістаў за мяжу, жорст-
кае падаўленне любых спроб
вучынных пратэстаў. Як у
той сітуацыі можа дзейнічаць
апазіцыйны лідар?

— Трэба мэтанакіравана рых-
таваць сілу, якая створыць ма-
ральную платформу для пера-
мен. У сённяшняй сістэме, за-
снаванай на страху, крадзяжах і
хлусні, калі тыя тысячы чы-
ноўнікаў не могуць паўнаважна
выконваць функцыю дзяржа-
вы, апазіцыя павінна быць
адзінай. Мы павінны змагацца
«за». За маральнасць, за неза-
лежнасць. Наша спадарожніца з
уладай павінна быць перш за ўсё
ў маральнай плоскасці. Трэба
стварыць супольнасць з дастат-
ковай колькасцю маральных
людзей, арганізаваць сумленных
прафесіяналаў, каб яны змаглі
замініць сённяшняга каруптава-
нае чынавенства. Гэта будзе
першааргавой задачай.

— Вядома, які кантынгент
знаходзіцца на той «хіміі». А ці
ёсць прыкметы таго, што не-
шта змянілася і ў тым асярод-
ку, натуральна, не заангажа-
ваных у палітыку людзей? Ці
змянілася іх стаўленне да тых
жа палітыкаў?

— Самае прыкметнае тое,
што ў іх знік давер да ўлад. Пера-
лом здарыўся пасля дэвальвацыі
2011 года. Палітыкаў яны не
цікавяцца, але на маёй першай
«хіміі» сустракаліся людзі, якія
маглі сказаць, што
кіраўніцтва робіць
усё правільна.
Гэтым разам
такога і блізка
не было.

— Ёсць
адчуванне,
што за час
адзікі кр-
ху адстаў ад
палітычнага
жыцця?

— У Купліне саспела маё
каханне. Не буду нічога казаць
больш пра гэта, бо я чалавек
трыдцатых поглядаў і лічу,
што трэба ўсё рабіць па-люд-
ску. Спачатку я мушу параз-
маўляць з бацькамі дзіўчыны і
толькі потым нешта скажу.
Справа асабістая і далікатная.
Але я шчаслівы ад таго, што ад-
чуваю. Відэаць, трэба было
трапіць на тую «хімію», каб
знайсці сваё каханне.

— Здаецца, не. Да мяне ж
увес час прыязджалі людзі. Я
ж не быў у поўнай ізаляцыі —
ёсць інтэрнэт, газеты. «Хімія» —
гэта не турма. Дый лістоў я
шмат атрымліваў. Калі падсу-
маваць, то ў сярэднім атрыма-
ецца амаль тры лісты на дзень.

— Для маладога чалавека
дзве адзікі — гэта ўжо за-
напта. А як жа з асабістым
жыццём? Можа, у хуткім часе
нас чакае навіна пра шлюб
Паўла Севярынца з нейкай
асобай?

— У Купліне саспела маё
каханне. Не буду нічога казаць
больш пра гэта, бо я чалавек
трыдцатых поглядаў і лічу,
што трэба ўсё рабіць па-люд-
ску. Спачатку я мушу параз-
маўляць з бацькамі дзіўчыны і
толькі потым нешта скажу.
Справа асабістая і далікатная.
Але я шчаслівы ад таго, што ад-
чуваю. Відэаць, трэба было
трапіць на тую «хімію», каб
знайсці сваё каханне.

У суботу 19 кастрычніка су-
стракаць Паўла Севярынца
з'едуча яго сябры і сваякі. З
Купліна ўсё накіроўваецца ў Мінск.
Павел спадзяецца, што паслее
на ўрачыстая мерапрыемства,
прысвечаныя 25-годдзю БНФ, і
такім чынам адразу апы-
нецца ў самым ценры
палітычнага бамонду. А
мы вішнем яго з вы-
зваленнем і зчыным
поспехам і здароўям!

Любоў
ЛУНЁВА.

ПРАТЭСТ

Юрый Швец не здаецца...

Як вядома, старшыня
пярвічай арганізацыі Беларуска-
га свабоднага прафсаюза Ма-
зырскага НПЗ Юрый Швец рас-
пачаў галадоўку 14 кастрычніка,
паведаміўшы, што пратэстуе су-
праць незалежнага прафсаюза:
мужа і жонкі Генадзя і Таццяны
Баброўнікіў. Уладзіміра
Ключнікава, Аляксея Ермака і Іва-
на Шабана. Трымаць галадоўку
Швец планавуў тры дні на пра-
цоўным месцы, а калі рэакцыі
паўнамоцных структур не будзе
— то і бестэрмінова. У той жа
дзень да акцыі далучыўся на-
меснік Юрыя Васіль Альхольскі.
На ноч яны пераходзілі ў аўта-
мабіль, прыпаркаваны каля заво-
да.

Падтрымка галадоўшчыкаў
у Мазыры прыязджалі актывісты
Беларускага незалежнага праф-
саюза з Салігорска, але іх не
пусцілі нават у будынак ад-
міністрацыі. Кіраўніцтва прад-
прыемства таксама адмовілася
ад сустрэчы з лідарам Кангрэса
дэмакратычных прафсаюзаў
Аляксандрам Ярашукам і лідарам
Беларускага незалежнага праф-
саюза Мікалаем Зіміным. Адным
словам, адказныя асобы сталі ў
глухую абарону.

А вось у канцэрне «Белнаф-
та».

такім» на пратэст адраагавалі.
Там напісалі час на вывучэнне
матэрыялаў і паабяцалі пасля гэта-
га сустрэцца з кіраўніцтвам не-
залежных прафсаюзаў.

«Я галадоўку абвешчаў на
тры дні, але з-за пазіцыі
адміністрацыі прадпрыемства
вырашыў працягнуць яе да суб-
оты, — гаворыць Юрый Швец. —
А вось сваёй намесніка ўгаво-
рыў спыніць акцыю, бо ў яго і так
пасля прабоўнай яазы выдалілі
дзве трэці страўніка. Да таго ж у
яго зараз яшчэ і нага зламана.
Хопіць з яго. Але калі перамовы
з кіраўніцтвам «Белнафтахіма» не
дадуць ніякіх станоўчых вынікаў,
то я распачну бестэрміновую га-
ладоўку», — запэўніў «Народную
Волю» Юрый Швец.

Нагадаем, што сітуацыя з ды-
скрымінацыяй сяброў незалеж-
нага прафсаюза на прадпрыем-
ствах не новая. Летась былі
звольнены актывісты БНП на
«Граніце» ў Міхасьвічах, сёлета
— пазбаўлены прэміяй работнікі
Бабруйскага завода трактарных
дэталей і аграгатаў. На БМЗ сітуа-
цыя абвастрылася пасля таго,
як на працу суды прышоў былы
кіраўнік мясцовага КДБ.

Даратэя СОЛТАН.

ПРОГНОЗ

Халявы не будзе

У Беларусі асталося 4–5 лет, чтобы подготовиться
к мировому ценам на энергоносители.

Об этом заявил первый ви-
це-премьер Владимир Семашко
в ходе пленарного заседания Бе-
лорусского энергетического и
экологического конгресса, пере-
дает БЕЛТАП.

«Мы еще 4–5 лет имеем вре-
менной лаг впереди, чтобы прийти
к мировым ценам», — сказал он, об-
ратив внимание, что в настоящее

время Беларусь как страна — участ-
ница Таможенного союза получает
энергоресурсы по ценам, которые
существенно ниже европейских.

«При мировой цене 800 дол-
ларов за тонну нефти мы платим
380–385 долларов, когда импор-
тируем нефть. Понятно, что так
продолжаться долго не будет», —
подчеркнул Владимир Семашко.

К СВЕДЕНИЮ

БЖД решила проблему с вывозом людей из «Минск-Арены»

Для обеспечения вывоза зри-
телей 19, 22 и 24 октября с ком-
плекса «Минск-Арена» назначается
электро

БНФ — 25!

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Калі я пераканайся, што суполку БНФ на працы не створыш, то пачаю думаць: “Як жа ўсё ж такі ўліцца ў БНФ, як з ім стаць бліжэй?” Роздум і Божы промысел скарэвалі мой розум паглядзець больш уважліва на калектыв пад назвай “Народны хор народнай песні” (ХНХП). Штуршком была сустрэча нашага хору з капэлай Дняпропятроўскага ўніверсітэта, дзе было шмат размоў пра новае, пра дэмакратыю і народныя франты.

Жаночая частка хору — сапрана і альты — у штыкі прынялі мае заклікі аб уступленні ў БНФ. Аднак больш разважлівыя і свабодалюбівыя мужыкі, асабліва з галасоў ніжэйшага рэгістру, прыхільна паставіліся да гэтай незвычайнай па тым часе прапановы. Магчыма, гэтым паспрыялі рэгулярныя рэпетыцыі хору дзвюх пазеўкі з канцэртамі па неабсяжнай тэрыторыі СССР.

На “ўстаноўчы сход” таксама таўліва я называю тую нешматлікую групу харыстаў, што прынялі маю прапанову стварыць суполку БНФ, — сабралася 7 чалавек. Ну, калі гаварыць шыра, ніхто не сабраўся, а проста падчас рэпетыцый амаль усе “басы” і “барытоны” падпісалі бланкі заяў у БНФ. Астатняе было справай тэхнікі, якой у мяне, па прайдзе, тады яшчэ не было. Тое “астатняе” уяўляла толькі адна паперчынка — пратакол аб стварэнні “Першай арганізацыі БНФ ХНХП БДУ”, а гэта праблем не стварала — недзе ў студзені 1988 года мы аформілі ўсе неабходныя дакументы.

Рэгістравалі суполкі БНФ тады ў ДOME літаратура. Вёў рэгістрацыю паэт, тагачасны сакратар Саюза пісьменнікаў Алесь Емяльянаў. Емяльянаў занёс нашы дазвены ў тоўсты журнал, то бок паставіў на ўлік. Адгэтуль мы сталі структурай БНФ і, як пазней вывелася, першай суполкай у галуючым універсітэце Беларусі. Усё гэта будзе створана суполка БНФ ўсёго ўніверсітэта і яшчэ трох пазней — арганізацыя БНФ Маскоўскага раёна, у якую тэрытарыяльна ўваходзіў універсітэт.

Пасля прыняцця закона аб грамадзянскіх арганізацыях усе арганізацыі, што ствараліся ў працоўных калектывах, былі скасаваныя. Быў уведзены прынцып выключэння тэрытарыяльнай структуры БНФ і іншых грамадскіх арганізацый.

Аднак пэўны час суполка БНФ хору ўніверсітэта была юрыдычнай структурай БНФ, і на мой адрас як старшын гэтай суполкі высылалі розныя бягучыя матэрыялы па дзейнасці БНФ, сярэд якіх — вольныя, трапяткія, кароўныя моманты, — атрыманыя фронтаўскай газетай “Навіны БНФ”.

Потым была створана суполка ўжо Маскоўскага раёна, да якой тэрытарыяльна адносіўся ўніверсітэт, пачалося цікавае, напуюнае да краёў яскравымі падзеямі жыццё. Гэта быў час, як выказваўся б Леў Гумілёў, пасіянараўна ўздому, рэзкага росту нацыянальнай свядомасці беларусаў і ідэалаў дэмакратыі.

Апафеозам гэтага цунамі пасіянарнасці стаў Устаноўчы з’езд БНФ, які адбыўся ў старажытнай беларускай сталіцы — Вілні, якая ў 1989 годзе была ўжо не беларускім горадам, а літоўскай, з’яўлялася сталіцай Літоўскай ССР і носіла назву, чамусьці прынятую і ў нас. — Вільнюс. Але нас там прынялі ледзя, чым у сваёй сталіцы — Мінску.

На з’езд!

Устаноўчы з’езд БНФ быў прызначаны на 24—25 чэрвеня 1989 года. Я быў вылучаны дэлегатам ад Маскоўскага раёна. Акрамя мяне былі вылучаны таксама актывісты БДУ Косця Лапко, Віктар Навуменка, Сяргей Міхноў і, можа, яшчэ хто — не памятаю.

Недзе тычыцца за два да эпыхальнай падзеі — з’езда — я сустрэў Генадзя Тумаша (тады ён быў ваякай фігурай у БНФ), і ён мне сказаў, што я, як арганізатар першых фронтаўскіх суполак (найперш суполкі ХНХП, а потым і агульнаўніверсітэцкай), маю права вылучыцца дэлегатам ад аркамітата БНФ, і гэта даць пэўныя перавагі перад звычайнымі дэлегатамі (першыя месцы ў зале пасяджэнняў, лепшыя месцы для харчавання ў абед і на заключнай вачеры і г.д.).

Так я і зрабіў. Беларускія камуністычныя ўлады, як вядома, не дазволілі правесці першы з’езд БНФ у Мінску. А вось літоўцы гасцінна запрасілі беларусаў, вылучылі нам вельмі прыстойную залу для правядзення з’езда (ці не ў будучыню літоўскіх прафсаюзаў?).

У той час межаў паміж рэспублікамі не было, Савецкі Саюз хоць і трашчаў па швах, але яшчэ існаваў, а яноні лідар — Першы сакратор ЦК КПСС Міхал Сяргеевіч Гарбачоў — не пакідаў надзеі перабудоваць СССР і яшчэ больш замацаваць Саюз. Ён так і застаўся такім рамантычным перабудовы да сённяшняга часу, і гэта зразумела: надта радыкальныя план змены ўсёй структуры і жыцця савецкай сістэмы быў ім прапанаваны. Цяпер цяжка ўявіць, што значыцца рашыцца на такую глабальную перабудову засталага грамадства ў “эпоху застою”, альбо ў “часы стагнацы”.

І гэта прыгадваю вось чаму: дзякуючы гарбачоўскай адлізе, надта хуткаму працэсу ператварэння рэспублік СССР у незалежныя дзяржавы, мяжы паміж Літвой і Беларуссю яшчэ не было. Кайтэ, ка да Вільнюса на цягнік каштаваў 3 рублі 20 копеек. Працягласць пазеўкі — каля трох гадзін.

Але цягніком не давялося ехаць. Мікола Цмыг — адзін з будучых ар-

ганізатараў Нацыянальна-дэмакратычнай партыі Беларусі — прапанаваў паехаць у Вільнюс на яго ўласнай машыне, новенькіх “Жыгулях”. Машына ў тых часы была прадметам раскошы, і мелі гэтую далёка не танную рэч толькі людзі, што раптоўна разбагацелі альбо сабралі грошы шляхам накуплення цягам гадоў. Цмыг належаў да першай катэгорыі грамадзян і ўзбуіўся на аўто, працякуючы некалькі год па кантракце за мяжой выкладчыкам хіміі ў далёкай афрыканскай краіне Алжыр. Такі рэдкі і выдатны па савецкім часе шанец Цмыг атрымаў дзякуючы неаблагому веданню французскай мовы, што, дарэчы, вітаецца і ў цяперашні прагматычны час.

...Мы выехалі ў Вільнюс суботнім ранкам 24 мая а восьмай гадзіне і праз якія дзве гадзіны ўехалі ў горад. Яркара перад нашым з’яўленнем прыбыў мінскі цягнік, што ад’ехаў а шостай з галкам гадзіне.

Ніколі дагэтуль — дый пасля — мне не прыходзілася бачыць такога яскравага відовішча, якое адкрылася з вокнаў нашага “жыгулёнка” на вільнюскай вуліцы Горкага (цяпер гэта праспект Гедзіміна). Па ўсёй — як вочам кінуць — прасторы, і заду і спераду, шчыльнай урачыстай калонай па тратуары ішлі сотні шчаслівых людзей. Так, людзі былі шчаслівыя, бо былі свабоднымі. Упершыню за многія месяцы падполны падрыхтоўкі да гэтай падзеі, месяцаў, напуюненых пастаяннымі здзекамі, людзі ў той калоне адчулі сябе вольнымі.

Гэтае невядомае і салодкае слова “свабода”.

І яшчэ яскравая, адметная, нават не дэталё — з’ява: над калонай луналі сотні бел-чырвона-белых сцягоў. Тых сцягоў, якія былі пад наймажнейшай забаронай у Беларусі, за якія хапалі і кідалі ў пастарунак, за якія ў розныя часы нашай гісторыі продкі аддавалі жыццё.

Некалькі соцень нацыянальных беларускіх сцягоў на вуліцах Вільнюса. Віленцы прыпыніліся і доўга пазіралі на тое незвычайнае шэсцё. “Што гэта за людзі? — пыталіся. — Ці не паліякія? Але ж чаму так шмат?”

“Беларусы мы”, — адказвалі краінікі з калоны.

“А сцяг гэты не польскі, хоць і падобны на яго. У нас дзве белыя паласы па баках, а пасярэдзіне чырвоная. А ў палікаў толькі дзве — белая зверху і чырвоная знізу”, — тлумачылі прахожым.

Канферэнц-зала была перапоўненая. Сапраўды — 399 дэлегатаў, 350 гасцей і каля 200 акрэдытаваных журналістаў. Квота аргкамітэта дапамагла атрымаць мне неаблагод месца недзе ў першых васьмі радах партэра. З’езд адкрыўся беларускім гімнам “Мы выйдзем шчыльнымі радамі”, магутнае гучанне якога ў 11.00 запоўніла залу. Усе ўсталі, і пасля сканчэння песні яшчэ доўга гучала авацыя і воклічы “Жыве Беларусь”.

Адкрыў з’езд Зянон Пазыняк. Яго прамова, як заўсёды, была вельмі мягастойнай, палыманай і заклікала ўсіх да публідовы новай, некамуністычнай, нацыянальнай Беларусі. Верылася, што гэты час не за гарамі, верылася, што вось-вось мы будзем чужь у Беларусі толькі беларускую мову — як тут, на з’ездзе, што настанне дэмакратыя, свабода слова і сходаў.

Наогул выступленні дэлегатаў былі вельмі ўражлівымі, эмацыйнымі і моцнымі верай у нацыянальнае адраджэнне і светлую будучыню Беларусі.

Тыя два дні з’езда назаўсёды застануцца ў майей памяці. Такое адчуванне, што ты стаў удзельнікам найвялікшай падзеі ў гісторыі, сведкай пераломнага гістарычнага працэсу, які, магчыма (а многія шыра верылі, што дакладна), павярне шлях Беларусі да новага жыцця.

У праграме Фронту, прынятай у Вільнюсе, сказана: “БНФ “Адраджэнне” — гэта шырокі грамадскі рух грамадзян, якія выступаюць за дэмакратычныя ідэалы, за моцную незалежную дзяржаву Беларусь, за сацыяльную рынковую эканоміку, за нацыянальна-культурнае адраджэнне нашага народа...” Упершыню за шмат гадоў апазіцыйны дэмакратычны і незалежніцкі рух на Беларусі аформіўся арганізацыйна. Упершыню ў постсавецкай Беларусі з’явілася палітычная сіла, якая пераняла традыцыю нацыянальна-вызвольнай і дэмакратычнай барацьбы славетных папярэднікаў — паўстанцаў супраць Расійскай імперыі, адраджэнцаў пачатку нашага стагоддзя, стваральнікаў і абаронцаў БНР. БНФ стаў галуючым сілай, якая праявілася талітарнай савецкай сістэме. БНФ пераадолеў палітычную манополію камуністаў на Беларусі, вынес галуючы цяжар барацьбы з рэжымам і савецкай імперыяй. БНФ “Адраджэнне” паспрыяў далучэнню мільянаў суайчыннікаў да палітычнага жыцця і да нацыянальна-культурнага адраджэння. БНФ першы сказаў народу праўду па значычому існасці і бесперспектыўнасці камуністычнага рэжыму, пра панявольнасць беларускага народа ў імперыі і пра патрэбу адважання незалежнасці, пра змрочнае наступствы Чарнобыля.

Праграма БНФ вялікую ўвагу надавала нацыянальнаму беларускуму адраджэнню. Асабліва дэталёва прапрацаваны былі раздзел, прысвечаны культуры і асветы. Аднак у чыстым выглядзе пытанне аб нацыянальнай ідэі і тым больш беларускім нацыяналізме ў праграме не ставілася. Мабыць, у тых часы гэта было і не патрэбна, бо БНФ чадумаўся як шырокі грамадскі рух і праграму прыстакоўвалі да таго, каб яна была блізкай і зразумелай кожнаму.

І ўсё ж галуючыя атрыбуты нацыянальнай ідэі, такія як суверэнітэт краіны, стварэнне паўнаважнай дзяржавы, павышэнне міжнародна-аўтарытэту Беларусі, сталіся галуючым матай БНФ. “Мы лічым, што нацыя, нацыянальная супольнасць ёсць натуральны вынік сацыяльнасці чалавечай прыроды. Яна валодае вечнымі правамі, рэалізацыя якіх залежыць не ад назапашанага ёю палітычнага, эканамічнага ці ваеннага патэнцыялу, а выключна ад яе ўласнай волі”, — запісана ў праграме.

Ідэолагі БНФ вялікую ўвагу надавалі прававым аспектам беларускага грамадства. Што да прававой нацыі і прававой асобы, то гэтае пытанне развяза-лася наступным спосабам: “Правы нацыі на самараскрыццё роўнавалікі адпаведным правам асобы. Але гэтыя правы пярэць не стварае і не можа стварыць невырашальных канфліктаў, калі кіравацца прынцыпам падманна-насці, які патрабуе безумоўнай роўнасці грамадзянскіх правоў асобы любой нацыянальнасці і дае магчымасць задавальнення духоўных патрэб нацыянальнай меншасці праз права нацыянальна-культурнай аўтаноміі”.

З часу Устаноўчага з’езда — ад 1989 года — на працягу некалькіх год (фактычна да 1994—1996 гг.) БНФ адчуваўся выназначы дзяржаўную палітыку Беларусі. Найбольш эфектыўна пайшла праца з прыходам у 1991-м годзе шэрагу актывістаў і прыхільнікаў БНФ у склад Вярхоўнага Савета РБ. Трансляцыя на тэлебачанні выступленняў фракцыі БНФ у Вярхоўным Саеве — Зянона Пазыняка, Валерыя Голубева, Яўгена Баршчэўскага, Пятра Садзюўскага, Сяргея Антончыка, Сяргея Навумычыка, Віктара Ганчара, Генадзя Карпенкі (апошнія два не належалі да БНФ, але падзялялі яго ідэі) і многіх іншых — да гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да дэмакратыі і свабоды і перадаваў усё гэтага часу ўспамінаюцца не толькі як бліскучыя і разумныя прамовы, але і як час, хоць і не працягла, сапраўднай дэмакратыі і свабоды слова.

Безумоўна, вялікая заслуга БНФ у тым нядаўняй, але такія багатыя на падзеі часы ў тым, што ён імкнуўся набліжаць нас да д

ИЗ ПОЧТЫ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Неужели за 20 тысяч советских рублей нельзя приватизировать квартиру?

Уважаемый Иосиф Павлович! Обратиться к Вам лично меня заставили следующие обстоятельства.

Я, Дмитрий Васильевич Песня, пенсионер, ветеран труда, инвалид. Проживаю со своей семьей в бедности, у нас нет предметов роскоши, машин, ютимся шестером в квартире жилой площадью 45,87 кв. метра.

Моя покойная теща была рабочей, собирала по копейке деньги, чтобы помочь как-то детям. Перед смертью продала дом и все средства в сумме 20 тысяч советских рублей завещала внукам для постройки кооперативных квартир.

9 ноября 1992 года моя жена внесла вклад в Сберегательный банк на общую сумму 20 тысяч рублей. Когда мы отдавали деньги в сберкассу, то были уверены, что сработает провозглашенный банками принцип: "Надежно, выгодно, удобно". Но в жизни все получилось иначе. Государство обворовало нас, через несколько лет нам предложили получить всего лишь шесть тысяч белорусских рублей, то есть расчет банк произвождал не из 20 тысяч рублей, а из 20 рублей.

Моя жена, Екатерина Павловна, забрала сберкнижку и, не скрывая обиды, ушла со слезами на глазах. Через редакцию газеты "Советская Белоруссия" я решил обратиться с Открытым письмом к президенту Александру Григорьевичу Лукашенко. В нем я предлагал вариант решения нашей проблемы — за пропавший вклад разрешить мне приватизировать бесплатно квартиру. То есть мы отдаем в банк сберегательную книжку, а вы нам за это приватизируете квартиру. Ведь А.Лукашенко в начале своего пути обещал вернуть людям пропавшие деньги. Газета "Советская Белоруссия", не напечатав мое Открытое

письмо, направила его в Администрацию президента "для доклада главе государства". Но вскоре я узнал, что оттуда мое обращение переадресовали в Аппарат Совета министров Республики Беларусь. Еще больше я возмутился, когда пришел ответ, подписанный начальником отдела по работе с обращениями граждан и юридических лиц Аппарата Совета министров Республики Беларусь А.П.Ковшеров. Он сообщил: "Ваше обращение, поступившее в Аппарат Совета министров из Администрации Президента Республики Беларусь 29 июля 2013 г., направлено для рассмотрения в Минжилкомхоз, Минфин с просьбой сообщить Вам о результатах".

Следующее письмо было от первого заместителя министра финансов В.В.Амарина. Этот чиновник дал мне ответ вообще не по существу просьбы. Он написал, что "вопрос возможности проведения дополнительных выплат по сбережениям населения в настоящее время в республике не рассматривается". Но ведь я обратился к президенту А.Г.Лукашенко с совершенно иной просьбой — позволить приватизировать мне квартиру за те деньги, которые в свое время забрало у меня государство в виде вклада на банковский счет размером 20 тысяч советских рублей. Кажется, все четко и ясно! Когда наши чиновники научатся работать с обращениями граждан так, как этого требует от них закон?

Я все же надеюсь, что через страницы "Народной Воли" мое обращение дойдет до Александра Григорьевича и оно будет рассмотрено с пониманием ситуации, в которой оказалась моя семья.

Дмитрий Васильевич ПЕСНЯ, житель г.Бобруйск.

ПАРАЛЕЛИ

Ніяк не зразумее

Хачу звярнуць увагу "Народнай Волі" на расійскія падзеі. Не пайшоў Уладзімір Пуцін на тое, каб заняць палітвязня. Усё-такі не аддаў каманду садзіць у турму на сённяшні дзень галоўнага расійскага апазіцыянера Аляксея Навальнага. Прыгавор Навальнаму — умоўны тэрмін.

Пуцін слабеішы за Лукашэнку?

Пуцін большы дэмакрат? Расійскі суд больш аб'ектыўны за беларускі?

Не! Проста Уладзімір Пуцін як палітык адрозніваецца ад беларускага прэзідэнта. У першую чаргу думае не пра помсту ці пакаранне, а пра тое, што гэта дасць Расіі. Акрамя праблем і сору, палітвязні не даюць краіне нічога. Вось толькі Аляксандр Лукашэнка няк не жадае гэтага зразумець.

Валянціна КАЗЛОВА.

Мінск.

ЗАКУЛИСЬЕ

Поговорили...

Российским журналистам встретиться с белорусским президентом и белорусскими чиновниками часто проще, чем белорусам. Именно поэтому люди подтачивались к месту проведения пресс-конференции, которую давал Александр Лукашенко российским СМИ. С самим Лукашенко поговорить надежды, конечно, не было. Но вот с другими начальниками...

Я, Виктор Толмачев, староста микрорайона "Восток", выволил главу Администрации президента Андрея Кобякова на лестнице Национальной библиотеки, догнав группу из трех человек, в которой шел и Кобяков. Хочу пересказать наш диалог, тем более что касался он не личного дела, а защиты автовокзала "Московский", на месте которого хотят построить офисы "Газпрома".

— Здравствуйте, Андрей Владимирович!

Кобяков (оборачиваясь и с некоторым удивлением пожимая руку):

— Здравствуйте...

— Андрей Владимирович! Я лично уже собрал около четырех тысяч подписей пассажиров в защиту автовокзала "Московский". Народ любит этот автовокзал и желает его сохранения.

— Но ведь решение по нему уже принято...

— Андрей Владимирович, ну что вам стоит внести поправку в указ №153 и сохранить автовокзал? Ведь в первом варианте застройки и миллеровские небоскребы, и автовокзал умещались, друг другу не мешали.

— Скажу вам откровенно, что "Газпром" уже перевел нам компенсационные деньги за автовокзал. — Андрей Владимирович! Ну что это за деньги? Миллер платит 13 миллионов "зеленых" за слом автовокзала, хотя он стоит не менее 25 миллионов. У нас ведь тут архитекторов много живет, мы посчитали.

— Николай Александрович Ладутко (председатель Мингосстроя). — Ред., придерживается гораздо более скромной оценок.

— Андрей Владимирович, но вы же знаете, что Ладутко у нас великим знатоком строительного дела не является. На строительном факультете БНТУ, который он заканчивал, говориливают, что он больше интересовался преферансом, нежели учебным процессом.

Андрей Кобяков смущенно хохотнул, а я продолжал:

— Что касается миллеровских миллионов, то почему рассматривался только проект "Газпрома"? Почему не было альтернативных проектов?

— Я в детали этого инвестиционного проекта особенно не вдавался.

— Как не вдавались? Андрей Владимирович, я лично направил вам несколько писем по существу характера. Это инвестиционный проект Миллера в экономическом отношении является ничем иным, как проектом "Газпрома".

Андрей Кобяков, бесменного председателя Центральной избирательной комиссии. Журналист констатировал:

— Но тем же студентам, которые живут в общежитиях, ставят голосовать досрочно...

На этот пассаж госпожа Ермошина парирует:

— Пусть сами идут голосовать. Зачем заставлять? Мы всегда говорим: если такие моменты будут — сообщайте! Я иногда не понимаю принципиальную позицию отдельных заявителей. Это одна женщина-врач, живет в общежитии. К ней приходит командант и говорит: "Прошу, проголосуй досрочно". Приходит каждый день, а она пишет жалобы. Неужели это принципиально? Тебя просит командант — ну приди, проголосуй досрочно, чего ты пишешь жалобы? Для команданта это галочка, с него спрашивают. Для тебя — усталка, под ружье командант все равно не погонит.

— Кто и почему спрашивает о командантах?

— Местные власти, которым нужно, чтобы население приняло участие в выборах. Поэтому вызывают заместителя директора по идеологии и говорят: "Обес-

Виктор ТОЛМАЧЕВ, староста микрорайона "Восток".

Минск.

МАДЭРНІЗАЦЫЯ: ВОПЫТ

«У нас ёсць піва і галёнка»

Чаму менавіта Чэхія амаль паўмільёна замежнікаў абралі ў якасці новага месца жыхарства?

Прага зрабілася ўжо цэнтрам в'етнамскага бізнесу ва ўсёй Еўропе. Аднак прадстаўнікі іншых нацыянальнасцяў таксама не абмяноўваюць гасціннасць Чэхію.

З'явіўся нават спеваасаблівы падзел па галінках: украінцы спецыялізуюцца на будаўніцтве і земляробстве, манголы — на вырабах са скуры і г.д.

Акрамя Прагі, найбольшай папулярнасцю ў імігрантаў карыстаюцца Карлавы Вары, а таксама буйная прамысловая гарады, дзе прасцей знайсці работу: Брно і Пльзень. Дазвол на сталае жыхарства ў Чэхію зараз маюць амаль 450 тысяч замежнікаў.

Натуральна, існуе і нелегальная іміграцыя. Менавіта з-за гэтага працэдура атрымання дазволу на жыхарства ў Чэхію апошнім часам ускладнілася. Раней, каб атрымаць яго, было дастаткова пакласці на рахунак у банку пэўную суму. Некаторыя фірмы стварылі на гэтым цэлы бізнес: пазымаць грошы тым, хто хацеў перабрацца ў Чэхію, а потым атрымлівалі іх назад з працэнтамі і платой за паслугі.

Каб спыніць падобныя аферы, улады зрабілі больш жорсткім іміграцыйнае заканадаўства. У выніку падоўжыліся тэрміны разгляду хадзінцаў пра дазвол на сталае жыхарства. Але ўсё гэта не зменшыла колькасць тых, хто жадае перабрацца ў Чэхію.

Дзеля параўнання: агульная колькасць насельніцтва Беларусі і Чэхіі адрозніваецца неістотна — адпаведна каля 9,5 і каля 10,5 мільёна. Аднак інашэмудай, якія стала жыць у нашай краіне, амаль утрыя менш — 153 тысячы,

пабудле звестак Міністэрства ўнутраных спраў. З іх больш за 80% — грамадзяне Расіі і Украіны.

Чаму Чэхія значна больш прывабная для імігрантаў, чым Беларусь? Спачатку карэспандэнт "Заўтра тваёй краіны" задаў гэтае пытанне прахожым на вуліцах Прагі.

— У нас ёсць піва і галёнка, — жартам адказаў каларытны бізнесмен Дзэнэк. Астатнія стандартна сыходзіліся на тым, што "наша краіна — прыгожая і спакойная". Але прыкладна тое ж самае можна сказаць пра Беларусь. І піва ў нас таксама не забаронена (айчыныя прадукты, прада, не найлепшай якасці, аднак ніхто не замінае спажываць у Беларусі прадукцыю чэшскіх бровараў).

Давялося звярнуцца да спецыялістаў.

— Чэхія ляжыць на геаграфічным скрыжаванні, — глумачыць "Заўтра тваёй краіны" сацыялаг Іван Габал. — Іншаземцы настраены на інтэграцыю ў чэшскае грамадства. У іх няма нагоды арганізоўваць тут анклавы.

— У нас ужо заходні ўзровень жыцця, — дадае супрацоўнік іміграцыйнага аддзела Міністэрства ўнутраных спраў Чэхіі Павел Дымеш. — Але шмат што танней і прасцей, чым у краінах Заходняй Еўропы.

Аднак не для ўсіх пераезд у Чэхію абумоўлены эканамічнымі меркаваннямі. Шмат людзей атрымалі тут палітычны прытулак.

— Салідарнасць, спачуванне, разуменне — гэта нашы рынцыпы, — кажа Павел Дымеш. Ціка-

ва, ці можна хача б уявіць сабе падобныя словы з вуснаў прадстаўніка МУС Беларусі?

А словамі справа ў дадзеным выпадку не абмяжоўваецца. Тут не толькі прычыны тых, хто ўжо дабраўся да Чэхіі, але часам і арганізуюць выезд для тых, хто вымушаны ўцякаць ад палітычнага пераследу на радзіме. Так, каб вяртаваць апазіцыянераў з М'янмы, спланавалі і ажыццявілі цэльную аперацыю, напрыканцы якой чэшскі ўрад забраў уцекачоў да сябе з Малайзіі.

Амаль у кожным міністэрстве працуе аддзел, які займаецца падтрымкай і кантролем іміграцыйных працэсаў. Існуюць спецыяльныя праграмы ўрада і недржаўных арганізацый па раздзеле іміграцыйных патокаў.

Чэхія насамрэч зацікаўлена ў іміграцыі, бо ўжо зараз у краіне існуе недахоп высокакваліфікаваных спецыялістаў, а да 2030 года, паводле некаторых прагнозаў, ён перавысіць 420 тысяч чалавек. Беларусь сутыкаецца з гэтай жа праблемай. Аднак канкурэнцыю за працоўную сілу выграе Чэхія, якая не толькі дэкларуе, што гатова прыняць рэальныя крокі дзеля гэтага. Ну і, канешне, прывабнасць краіны павялічылася пасля таго, як яна далачылася да Еўрасаюза.

Віктар ФІЛІН.

Матэрыял падрыхтаваны ў межах ініцыятывы "Еўрапейскі дыялог аб мадэрнізацыі з Беларуссцю" пры падтрымцы фонду DANIDA.

РАЗГОВОР НАЧИСТОТУ

Ой, только не надо ля-ля, госпожа Ермошина!

Каж-то перед предыдущими парламентскими выборами я отдыхал в санатории. В столовой сидел рядом с двумя учительницами из Бреста. Было время откровенно пообщаться на жизненно важные темы. Они рассказали, как, уже собравшись с путевками и чемоданами на поезд, вдруг услышали в своих мобильных переполненный фальсификат директоры школы: "А вы проголосовали досрочно? Подведете меня — это вам аукнется!". Пришлось "забытым" педагогам попутно заскочить на избирательный участок, благо время до отъезда позволяло...

Слушая учительниц, я только в знак согласия кивал головой. Не помнясь, знаю, как "голосуют" у нас, например, студенты, так как одно время работал в известном столичном вузе. Перед выборами охватило бешеным предпринимательством: "Если уедете на выходные домой, не проголосовав досрочно, ищите съемные квартиры!"

А стоит ли говорить о том, как голосуют белорусские солдаты?! Об этом ярко свидетельствует архивный снимок, напечатанный недавно в одном из номеров "Народной Воли"...

Почему я пишу об этом сейчас, когда до очередных выборов еще далеко? За перо решил взяться, когда случайно попал на глаза интервью небезызвестной Лидии Ермошиной, бессменного председателя Центральной избирательной комиссии. Журналист констатировал:

— Но тем же студентам, которые живут в общежитиях, ставят голосовать досрочно...

На этот пассаж госпожа Ермошина парирует:

— Пусть сами идут голосовать. Зачем заставлять? Мы всегда говорим: если такие моменты будут — сообщайте! Я иногда не понимаю принципиальную позицию отдельных заявителей. Это одна женщина-врач, живет в общежитии. К ней приходит командант и говорит: "Прошу, проголосуй досрочно". Приходит каждый день, а она пишет жалобы. Неужели это принципиально? Тебя просит командант — ну приди, проголосуй досрочно, чего ты пишешь жалобы? Для команданта это галочка, с него спрашивают. Для тебя — усталка, под ружье командант все равно не погонит.

— Кто и почему спрашивает о командантах?

— Местные власти, которым нужно, чтобы население приняло участие в выборах. Поэтому вызывают заместителя директора по идеологии и говорят: "Обес-

печьте, чтобы ваши рабочие проголосовали". Доводят такую установку до команданта и предлагают срочно агитировать и отчитаться за всех тех, кто проживает в общежитии". Понятная технологическая цепочка. Но если принципиально — не идите.

Не знаю, как вы, дорогие читатели, но я после такого цинизма Л.Ермошиной долго не находил места. Почти каждая ее фраза вызывает возмущение, каждое слово вызывает сомнения. Все это называется словесной казуистикой. Высокопоставленная начальница изо всех сил тшится защитить то, что здравыми умами, трезвомыслящими людьми в Беларуси и за ее пределами неоднократно разоблачено и квалифицировано как наглая принудительная акция по беспринципному в мировой практике нарушению прав и свобод человека, открытому использованию административного ресурса в сомнительных целях.

Глава ЦИК утверждает, что выборы с "модернизированным" Избирательным кодексом (в который не внесено ни одной серьезной поправки) якобы "станут чище". Ермошина вбивает в мозги электората мысль, что досрочное голосование для избирателей является благом. Скажите, кто и когда проводил социологические исследования, которые доказывали бы, что они, избиратели, позитивно относятся к тому беспределу, который творится у нас взамен истинно свободных, прозрачных, честных и справедливых демократических выборов в условиях открытой, беспрепятственной конкуренции кандидатов, их программ и платформ?

Заметили, Ермошина с напускной наивностью и святой простотой заявляет: "Пусть сами идут голосовать". Зачем заставлять? Мы всегда говорим: "если такие моменты будут — сообщайте". Ой, только не надо ля-ля, госпожа председатель ЦИК! Говорить можно о чем угодно. А вот факторы, подтверждающих принудительный загон людей на избирательные участки, сколько угодно! Не лучше ли было бы малейшие чиновники бонуса, угрозы пресекать силами той же ЦИК на кресло? И это надо было в выразительной форме изложить в новой редакции Избирательного кодекса. Я лично предлагаю внести такую запись: "Должностные лица, виновные в нарушении демократических норм, прав и свобод граждан, требований Избирательного кодекса, в подделках и фальсификации итогов выборов, привлекаются к уголовной ответственности".

Ермошина, подобно Вассе Железновой, сурово и властно отчитывает какую-то (скорее всего вымышленную!) "женщину-врача, которая живет в общежитии". И к которой каждый день якобы приходил командант и просил, умолял проголосовать досрочно, "а она пишет жалобы". Неужели это принципиально?" — восклицает Ермошина. Принципиально, еще как принципиально!

Человек без принципов — это, на мой разум, калекса с безнадёжно переломанным позвоночником и с опилками вместо мозгов: он ходит только туда, куда ведут его под руки и куда указывают специальные стрелки. Любый, казалось бы мелочный, пусть и в определенной мере капризный, как бы "непринципальный принцип" возмущает Человека над рабом, лакеем, льстецом и прислуживающим. Ему до фени, какой в государстве строй, уклад и кто стоит у руля. И наоборот, "округленный" беспринципный, безвольный человек легко поддается внушению, дессервисовке, "рихтовке", никогда не станет свободным. Все талантливые, знаменитые ученые, художники, писатели, артисты, журналисты, спортсмены стали популярными не только благодаря своему таланту, но и благодаря своим принципиальным поступкам, благодаря тому, что всегда действовали честно, без оглядки на бесовские начальников.

В приведенном выше фрагменте интервью Ермошина фактически оправдывает, узаконивает на будущее не однажды опровербанную и обкатанную в Беларуси "понятную технологическую цепочку" открытого и циничного идеологического принуждения граждан к тому, чтобы граждане "правильно голосовали", но, кажется, всем все понятно — никаких честных выборов после 1994 года у нас не было.

Что и говорить, Беларуси нужны не формальные и надуманные обещания, а реальные "поделки", "смотрины", а действительно демократические, без всевозможных "дурлюков" и "заморочек", "приколов" и "примамбасов" выборы. Чтобы народ беспрепятственно, без малейшего нажима и пресинга, без обмана мог действительно свободно выразить свое волеизъявление. И не нужно, госпожа Ермошина, изголяться, оправдывая то, что нельзя оправдать.

Александр ОЛЬХОВОЙ, ветеран Вооруженных сил.

Минск.

3 ЛІСТА

Проста сорамна

У савецкія часы ў навуковым асяродку быў вядомы такі анекдот. Грузін едзе ў Маскву абараняць дысертацыю — землякі цягнуць у яго падтрымку грузінскі каньяк. Узбек едзе — землякі дыні ды баранчыка за ім вязучы. Едзе українец — за ім і чарка, і скварка, і іншыя пачастункі. Але калі ўжо беларус едзе, то за ім следам — адны ананімкі.

Зрэшты, можна нават сказаць, што гэта не анекдот, а быль. Бо менавіта так яно і было. А ўспомніў я гэтую гісторыю ў сувязі з тым шкавалам "добразычліваў", якія абрынуліся на Святлану Алексіевіч у сувязі з тым, што яна аказалася сярод фаварытаў на атрыманне Нобелеўскай прэміі. На іх думку, і піша Алексіевіч не так, і мова яе дрэнная, і не пісьменніца яна, і не сапраўдны беларуска...

Проста сорамна за такую водгукі. Давайце лепш парадумем таму, што нашу землячку так цянцях у свеце!

М.С.АЛЬШЭЎСКІ.

Гомель.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Неяк у "Народнай Волі" працягаў, што на пасольскіх прыёмах намесніка міністра замежных спраў Алена Купчына выступала на роднай мове. Цудоўна! Усім чыноўнікам раю з павагай ставіцца да нашага, беларускага слова.

Карыстаючыся нагодай, прашу змясціць на старонках газеты падрабязную інфармацыю пра Алену Мікалаевну Купчыну.

Marinē.

Сцяпан КРАЎЧАНКА.

Яе біяграфія

Алена Мікалаеўна КУПЧЫНА нарадзілася ў 1965 годзе ў Мінску.

У 1987 годзе з адзнакай скончыла юрыдычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у 1990 годзе — аспірантуру пры Інстытуце філасофіі і права Акадэміі навук Беларусі. Кандыдат юрыдычных навук (1991 год).

1990—1992 гг. — навуковы супрацоўнік Інстытута філасофіі і права АН Беларусі.

1992—1993 гг. — другі сакратар дагаворна-прававага ўпраўлення Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

1993—1994 гг. — начальнік аддзела міжнародных дагавораў дагаворна-прававага ўпраўлення МЗС РБ.

1994—1995 гг. — намеснік начальніка дагаворна-прававага ўпраўлення МЗС РБ.

1995—1997 гг. — дарадца Пастаяннага прадстаўніцтва Рэспублікі Беларусь пры аддзяленні ААН і іншых міжнародных арганізацыях, г.Жэнева.

1997—1998 гг. — намеснік Пастаяннага прадстаўніцтва Рэспублікі Беларусь пры аддзяленні ААН і іншых міжнародных арганізацыях, г.Жэнева.

2001—2002 гг. — кансультант ўпраўлення міжнародных арганізацый МЗС РБ.

2002—2004 гг. — начальнік ўпраўлення гуманітарнага, экалагічнага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва МЗС РБ.

2004—2006 гг. — начальнік ўпраўлення гуманітарнага супрацоўніцтва МЗС РБ.

2006—2012 — Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Венгерскай Рэспубліцы.

2008—2012 гг. — Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Славенія (па сумашаліўнасці).

З мая 2012 года — намеснік міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

Валодае англійскай і французскай мовамі. Мае сына.

ПЕРСОНА

Собиратель

20 вопросов коллекционеру, который любит «настоящее старье», грамотный пиар и мечтает переселить КГБ из центра столицы в хайтековское здание на окраине

Коллекционированием сейчас никого не удивишь. Но встретить настоящего коллекционера не так просто. Чаще всего перед нами человек, у которого есть просто любимое занятие, хобби. Это увлеченный счастливчик. Не гоняется за предметом в дальние страны, не терзается страстью, не горит вождением обладания — он чаще всего довольствуется тем, что в руки приплыло. Он играет предметами, и это украшает его жизнь.

Другое дело коллекционер. Во-первых, скряга (и это не черта характера, а профессиональный недуг), во-вторых, фанатик, в-третьих, раб идеи. На мой взгляд, к этому ремеслу — а коллекционирование ремесло, нелегкая работа — приспособлены люди исключительные. Мне нравится фраза Карла Маркса, который писал, что «для того, чтобы пользоваться множеством вещей, человек должен быть способен к пользованию ими, то есть должен быть в высокой степени культурным». Я считаю, это полностью относится к коллекционерам. Они, собиратели, и есть настоящие историки, культурологи, охранители прошлого.

Так вот сегодняшний мой собеседник Дмитрий СУРСКИЙ — настоящий коллекционер. А так как по профессии он дизайнер — то есть человек, ко всему прочему изучающий философию вещей, то и коллекции у него нестандартные. Это давно вышедшие из обихода старые-старые вещи. И чем никчемнее в сегодняшнем времени вещь, тем она дороже, ценнее для Дмитрия Олеговича.

1. — Дмитрий, вы человек с юмором?

— Я надеюсь. С юмором и с самоиронией. Да и другого поддельно кнуть могу. А почему вы спрашиваете?

2. — Без юмора собирать старые чайники невозможно. А у вас их целая коллекция. Вам не кажется, что наш век (и вторая половина предыдущего, естественно) стал уделять вещам слишком большое внимание?

— А меня радуют старые вещи, особенно те, которые уходят из обихода. Вот сетки-авоски начал собирать. В сетку положил бутылки. Если подвесить такую сетку к потолку и вставить лампочку, получится люстра! Это юмор. Для кухни. Ответ дизайнера быту и мещанству. Но вообще меня интересуют аутентичные технологии. Например, старая эмальрованная посуда — это уже раритет. А вместе с тем технология живая, распространенная. Полкиная эмаль скрывает многие изъяны материала, сглаживает и герметизирует швы.

3. — Вы собираете чайники ради технологии? Потому что красота здесь относительная...

— Естественно. Но по прошествии лет критерии красоты меняются.

— Вещи грубоватые...

— Бутылочные. Тем не менее есть и изящные. Посуду лудили артезианом в небольших городках, местечках. Поэтому чайники — видите? — все немного рукотворные. Они были довольно дешевые, и, если эмаль чуть отбилась, вещь выбрасывалась. Поэтому теперь их трудно найти для коллекции. В воскресенье в Вильнюсе была довольно большая «барахолка», но чайник всего один, и то за него просили 15 евро. Я сторговался до 10, и вот — у меня еще один экспонат!

4. — Что, в Вильнюсе «блочный рынок» хороший, лучше, чем у нас?

— Там, у «Акрополиса», он более тематический: нет просто хлама, больше винтажа, антиквариата. В Европе антиквариата, впрочем, всегда было больше. Смотрите, недавно в Таллинне я купил белорусские плакат-газеты времен Великой Отечественной «Раздавим фашистскую гадзину!» Недорого, по 3 евро за плакат отдал. Бокал пива стоит те же деньги. А плакаты между тем редчайшие. Печатались маленьким тиражом, а потом моментально скупивались населением. Представляете, бумага во время войны! Вся прямая ходом шла на самокрутки. И еще на кое-какие интимные нужды.

5. — А еще я читала, что вы собираете ножицы. Более того, сами делаете их! Зачем?

— Ну, ножицы были когда-то моим первым самостоятельным заданием в Институте технической эстетики (слово «дизайн» на официальном уровне тогда не употребляли). Меня, молодого специалиста, назначили руководителем темы, поставили во главе группы дизайнеров, мы создали около 30 моделей ножиц. Интересная работа получилась, прозвучала на международном уровне. А на мои ножицы я получил даже промышленный образец: ножицы для разделки рождественской утки или индейки на день Благодарения. Видите, здесь сразу и нож, и ножицы, и вилка.

6. — Их стали выпускать массово?

— Нет, естественно. Думаю, я сам должен теперь заняться этим. Отработать прототип, разместить на предприятии тираж. На самом деле, надо отвлечься от общественных дел, они меня поглощают. И еще мы, дизайнеры, избалованы ситуацией, привыкли работать по заказам и по предпола-

те. Это неправильно. Когда-то надо «влиться в себя».

7. — Вы начали серьезно заниматься дизайном сразу после института, в 1980-е. Но дизайн популярен, кажется, не был, в обществе к нему было отношение как к вторичному жанру, верно?

— Да, дизайнеров даже не пускали на художественные выставки. А мы мечтали об этом! Выставки нам были необходимы как воздух, чтобы иметь право вступить в Союз художников и обрести независимость — члены творческих союзов могли не работать, то есть не ходить на службу. Зато на выставку принимали плакаты, и тогда, в 1980-е, большинство дизайнеров занимались плакатами. К тому же на плакаты можно было брать заказы в издательствах, в «Белторг-рекламе», «Агитплате» — неплохое подспорье для заработка.

8. — Как вы думаете, в дизайне важна национальная нота или все же это космополитичный вид искусства?

— Но национальная идентичность все равно присутствует! Несмотря на весь космополитизм японцев, их национальный дух всегда безошибочно определишь в дизайне. И скандинавский дизайн имеет свои черты, и итальянский. И немецкий. Хотя высшим классом в дизайне считаются вещи, где не чувствуется авторского почерка. На самом деле важнее всего язык материала.

9. — У меня смутное предположение, что нам, белорусам, не достичь мировых высот в дизайне, потому что у нас не хватает смелости и чувства юмора. Дизайн — это экстравагантность, это своего рода отклонение от нормы. А мы люди усредненные, уравновешенные во всех смыслах.

— Я не согласен. Целеспр!

— Исключение из правил. — Тогда просто вспомните нашу последнюю выставку «Поступат!», посвященную стулу! На выставке было много веселых, юморных решений: стул-обжора из войлока, который называется «Рекомендована диета». А стул «Naturprodukt» из соломы. Или там табуретка «Ксилофон». Или мой «Антикризисный стул», где спинка в виде веревочной петли. Народ откликнулся очень живо, было представлено больше ста объектов.

10. — Неужели такие возможности у обыкновенного стула?

— Еще какие! И ведь постоянно делается что-то новое. Для частных интерьеров, для общественных (ресторанов, например). Создают авторские проекты, предприятия делают стулья, мы и их хотим привлечь на выставку, стимулировать на творческие поиски. И вообще проект «Поступат!» мечтаем сделать международным. А потом создать целый музей стульев — есть такая идея у нас с нашим спонсором, компанией «Софторм», и ее руководителем Юрием Вислюсом, он очень творческий человек.

11. — В дизайнерских работах необходимы политический подтекст, злободневность? Как вы считаете?

— Подтексты хороши, тем более их, несмотря на время, всегда можно заново интерпретировать. Хотя плакат «Кадыр решает все» до сих пор актуален — а я сделал его 30 лет назад. Он публиковался в журнале «Огонек», когда тот имел миллион-

Досье «Народной Воли»

Дмитрий Олегович Сурский родился в Минске. В 1982 г. окончил Белорусский государственный театрально-художественный институт. Учился у Чернышева, Герасименко, Толбузина, Мироновой. Работы публиковались в журналах «Реклама», «Наглядная агитация», «Техническая эстетика», «Огонек», «Рабочая смена» и других.

С 1982 г. участвует в выставках в Тбилиси, Минске, Москве, Пензе, Вильнюсе, Киеве, Брно, Лахти, Таяме, Лондоне, Нью-Йорке.

С 1995 г. президент Белорусского союза дизайнеров.

С 2000 г. член Совета по присуждению Государственных премий РБ в области литературы, искусства, архитектуры.

Работает в области плаката, индустриального и графического дизайна. Имеет 12 авторских свидетельств на изобретения и промобразцы.

ные тиражи. Но общество до сих пор помнит это сталинское выражение и понимает его смыслы.

12. — Дизайнеры какой страны сейчас впереди в Европе? Польши, Прибалтики?

— Я думаю, впереди, как всегда, итальянцы и немцы. А по поводу наших соседей — уровень технологичности вещей да и само к ним отношение у них, конечно, выше, чем у нас.

13. — Как вы думаете, почему? Меня всегда удивляет Литва, которая примерно за 45 лет (к моменту отделения от СССР) эту землю так «олитвинила», что про белорусов там и вспомнить негде.

— Они не были испорчены советской идеологией, самые страшные сталинские репрессии 1930-х годов, когда национальную интеллигенцию просто выжили, мечом, как это было в Беларуси, они счастливо миновали. Литовцы молодцы. Они могут продавать нас, создают вещи, которые могут продаваться. Живут в открытом рыночном пространстве, свои объекты возят в Англию на выставку «100-процентный дизайн» и получают премии. То же самое и в Эстонии. Но мы тоже удивляем их своей изобретательностью, артистизмом, простотой и ясностью мысли.

14. — Дизайн, мне кажется, очень материалодекий вид искусства. По крайней мере он дороже, чем живопись. На что существует Союз дизайнеров?

— Мы существуем на взносы, выполняем заказы. Для Несвижского музея — поведки, например, для Мира делали интерьеры.

15. — А в оформлении нового Дворца Независимости Союз дизайнеров не задействован?

— Нет.

— Значит, стулья там будут обыкновенные... Из Италии.

16. — А вот чем объясните шквал критики, которому подверглась реставрация Несвижа? Ведь работали лучшие специалисты, как говорится, из лучших побуждений...

— На самом деле любая работа всегда имеет оппонентов, критиков. Зато если ничего не делать, никто и говорить не будет. Тем более есть такая болезненная белорусская черта: что ни сделай, все будет плохо. «Хай лепш згніе, зруйнаваць, але не чапай».

Но в Несвиже есть вопиющие ошибки, которых нельзя было допускать: кондиционеры гигантские внутри залов, эркеры из

дешевых стеклопакетов на фасаде дворца, лестничные ограждения из нержавеющей стали... Ляпов достаточно.

17. — Возможно, это объяснимо одной болезнью — бедностью?

— И бедностью. Хотя денег там зарыто немало. И малым опытом. В Литве реставрация качественнее и смелее. Но, конечно, специалисты выжили: очень качественно сделана лепнина, фасады, восстановлены росписи. Ну и за нашу работу нам не стыдно — выставочный зал в резиденции Радзивилов. Он уникален, считая, по своему решению и исполнению не только для Беларуси. Дизайн-проект этого выставочного зала, выполненный Александром Трусовым, Александром Донским и вашим покорным слугой, был удостоен первой премии на X Национальном фестивале архитектуры.

18. — А как вы относитесь к новому, пока неофициальному логотипу Минска — «Минской лазури»? Почему его разрабатывала британская фирма, а не вы, Союз дизайнеров?

— В английской фирме работает русский язычный человек, девушка, что ее инициатива. И на самом деле не это важно. Кстати, и на отмыивание денег не похоже, потому что бюджет совсем небольшой. Но почему без конкурса? Не понятно. Пока «Минскую лазурь» официально не утвердили, она показана в тестовом режиме. И вот что важно: на фоне этой работы появилось много неплохих идей. Например, сделать фирменный запах для Минска — у нас же живет свето-парфюмер Олег Глизов. Создать фирменное блюдо Минска, фирменную музыку, цвет... Минский шрифт в конце концов. И много людей согласилось работать волонтерами на этой ниве. В общем, «Минская лазурь» всколыхнула общественность, появились варианты повеселее, целая куча альтернативных решений.

19. — «Лазурь» сначала показала невыразительной, но вот удивительно: чем больше ее видишь, тем теплее к ней относишься, привыкаешь, что ли? Тем более «Думай, Минск!» или «Думай по-мински!» — чем не современный слоган?

— Да, но надо иметь в виду, что «Минская лазурь» — знак слишком универсальный, его можно привязать к любому месту на земле. А хочется аутентично. Как, например, «Яблоко» для Нью-Йорка. С другой стороны, любой знак достаточно быстро становится символом того места или явления, который он идентифицирует, — только грамотно его пиарить надо. Вот у «Мерседеса» достаточно тривиальный знак: трехлучевая звезда. Очень абстрактный. Но первая ассоциация — качество, надежность, скорость, эстетика автомобиля.

20. — А вам, Дмитрий, нравится Минск? Мы, минчане, можем нашу столицу и поругать по-отецки, правда?

— Конечно. Но ругать нужно не город, а исполнительную власть. Я считаю, что у нас партерная зона (первые этажи зданий). — Е.М.) совершенно не развита. Через каждые 10 метров на главном проспекте столицы должны быть кафе, галереи, бутики, магазинчики. А у нас целый квартал занимает КГБ-МВД. Им давно пора выстроить современное прозрачное, как в Тбилиси строят для силовиков, хайтековское здание где-нибудь в современном районе. Я думаю, они будут не против перебраться в новые апартаменты, на проспект Победителей, например. Тем более там складывается новый центр Минска.

Елена МОЛОЧКО.

КАНФЛИКТ

Паскардзіліся ў... Ватыкан

Каталікі з Пінска скардзяцца ў Ватыкан на духавенства парафіі Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі ды іерархаў Пінскай дыяцэзіі.

Непаразуме не паміж парафіянамі і святарамі пачалося з вясны, калі разгарнуліся рамонтныя работы ў касцёле. Тады вернікі накрывалі ў Міністэрства культуры ліст з подпісамі сарака чалавек, каб прыпыніць замену старых вітражоў на «ёўравокны».

Цяпер сітуацыя дайшла да супрацьстаяння: распушчаны касцёльны камітэт, а з адміністрацыйнай работы пры касцёле звольнены тыя, хто падпісаў ліст у Міністэрства культуры.

Болем для вернікаў з'явілася зніжэнне старажытнага стала, за якім працаваў першы пінскі біскуп Зыгмунт Лазінскі і першы беларускі кардынал Казімір Свёнтэк. Паводле слоў Барбары Шыманскай, гаспадыні дома, дзе жыў Свёнтэк, знішчаецца ўсё, што звязана з імем кардынала:

— Гэтыя новыя святары кажуць, што трэба рабіць рамонт. А я ім кажу: якая ў вас адукацыя? А яны мне кажуць: навошта тут гэтыя кветачкі? А я ім: вы што, не разумееце, што гэта стыль барока? А ён мне кажа: лаўку шашалё есць. А я яму: зараз столькі ёсць сродкаў, якімі можна знішчыць шашалю. А ён збіраецца новай лаўкай рабіць, — распавяла спадарыня Шыманска Радзій «Рацэя».

У Пінскай дыяцэзіі адзначаюць, што дазволена весці неабходныя рамонтныя работы, не парушаючы падпісаных, бо касцёл з'яўляецца гісторыка-архітэктурнай каштоўнасцю. Святары, маўляў, робяць усё, каб упарадкаваць касцёл.

ЧУЛІ?

У Беларусі будзе створаны музей Напалеона Орды

Музей беларускага мастака і музыканта Напалеона Орды створыць у Варацэвічах, што ў Іва-наўскім раёне, на базе ўжо існуючага музейнага комплексу Орды. Сродкі выдаткуе Еўрапейскі Саюз праз праграму трансгранічнага супрацоўніцтва «Польска-Беларусь-Украіна».

Стварэнне музея мастака — гэта абавязак беларускага боку, які ўдзяляе ў праекце «Трансгранічныя цэнтры дыялогу культур у Лосіце (Польшча) і Варацэвічах (Беларусь)». На выкананне работ дадзена год і сем месяцаў з моманту рэгістрацыі праекта. Кантраляваць яго рэалізацыю будзе Брэсцкі аблвыканкам.

Дырэктар музейнага комплексу Напалеона Орды ў Варацэвічах **Дзмітрый Казак** кажа, што беларусам ствараць музей будзе лягчэй, чым польскім калегам, бо ўжо ёсць добры падмурак — карцінная галерэя:

— У год мы прымаем ад 7 да 8 тысяч наведвальнікаў у галерэю. Карцінная галерэя складаецца з пяці залаў, тры залы прыстааваны пад сталую экспазіцыю, яшчэ адзін пакой мемарыяльны, які распавядае пра біяграфію Напалеона Орды, і дзве залы прысвечаны яго творчасці — як мастака і як музыканта. У астаўшніх двух залах — выставы, якія мы час ад часу мяняем.

Да ведама

Напалеон Орда (1807—1883 гг.) — вядомы мастак і кампазітар XIX стагоддзя. Яго творы адлюстроўваюць багацце земляў ВКЛ. Браў удзел у вызваленчым паўстанні 1830—1831 гадоў, пасля чаго эміграваў у Заходнюю Еўропу.

Шокіруючае ДТП прайшло ў Гродно: пасля столкновения трех автомобилей мальчика убило надгробной плитой, которую собирались установить на могиле его деда.

БМВ, «Ситроен» и «Фольксваген» столкнулись на улице Магистральной вечером. Водитель БМВ ошибся с выбором скорости.

«Смещаясь в левый ряд, вре-

СИТУАЦИЯ

Мост

Жыхары Мар'інай Горкі працягваюць барацьбу за наземны пешаходны пераход на чыгуначнай станцыі «Пухавічы».

Гісторыя працягваецца ўжо некалькі гадоў. Усходнюю і заходнюю часткі горада падзяляе металічная агароджа на чыгунцы, і раней людзі траплялі «з захаду на ўсход і наадварот» па насіле праз рэйкі і праход у агароджы. Але праз нейкі час ў Мінскім аддзяленні Беларускай чыгункі вырашылі наземны пераход ліквідаваць, а народ накіраваў на мост. Маўляў, так больш бяспечна для людзей, менш будзе пад цяжкімі трапляцямі. Праўда, пры гэтым у самах людзей не спыталі, ці зручна ім будзе карыстацца такой «таргарай».

Сёння і пенсіянеры, і маці з каласкамі на чым свет стаіць клунуць тых, хто адправіў іх на гэты мост. Няхай Бог дае чыноўнікам, хто прыняў такое рашэнне, пабегчы у пенсійным узросце па прыступках з крутым пад'ёмам. Яны самі сябе праз час праклянуць! І зараз яшчэ не зма. А што будзе, калі прыступкі прыхваць лёд?

Народ піша калектывныя звароты ў розныя інстанцыі, збіраюць подпісы, каб ім вярнулі наземны пераход. Армія незадаволеных пастаянна пашыраецца, і сваю барацьбу спыняць яны не збіраюцца.

«Мост, па якім прапаююць пераходзіць чыгунку, ня зручны для пенсіянераў, інвалідаў, маці з малымі дзецьмі, — кажуць яны ў звароце. — Просім змяніць рашэнне і разгледзець пытанне арганізацыі бяспечнага наземнага пераходу, які быў бы абсталяваны гукавой сігналацыйнай».

І на самай справе! Калі чыгункай так клапоціцца пра людзей, то зрабіць ім бяспечны пераход, каб добра было ўсім! Што, нельга стварыць такія ўмовы? У рэшце рэшт пабудуць падземны пераход. У нас жа сацыяльна арыентаваная дзяржава, калі што не ведае. Усё — для людзей.

І з Мінскага аддзялення Беларускай чыгункі, і ў Міністэрства транспарту жыхарам Мар'інай Горкі прыйшлі адказы, напісаныя быццам пад капірку (складаецца ўражанне, што ў розных ведамствах адзін і той жа чалавек працуе). — Аўт... Калі коротка, то вердыкт такі: «Чыгунка з'яўляецца зонай павышанай небяспекі. З-за няўвагі грамадзян на станцыі «Пухавічы» рэгулярна адбываюцца нашчасныя выпадкі... У мэтах бяспекі грамадзян, якія перасякаюць чыгунку, прынята

рашэнне насіць разабраць, праход у агароджы ліквідаваць».

Дарчы, тых, хто хоча скараціць шлях, не баяцца і адсутнасць насіла і праходу. Леўчы проста праз агароджы. А з моста не так даўго скінуўся і загінуў чалавек. Восем гадоў і ў мэтах бяспекі грамадзян!»

Здаецца, і Пухавіцкі райвыканкам накіраваў ліст у Мінскае аддзяленне Беларускай чыгункі, у якім прывеў свае аргументы на карысць таго, што наземны пераход неабходны. Але чыгункай ўперліся ў сваё, бы тыя архары ў сцяну. І грамадскае меркаванне для іх — не аргумент.

— Так, былі выпадкі, што на наземным пешаходным пераходзе гінулі людзі, — распавядае адзін з жыхароў горада **Васіль ВАЛАСКО**. — Але ж не было гукавой сігналацыі і святлафораў. Хто пераходзіў іх устанавіць? Хто пераходзіць пабудуе, даваць на тым жа чыгунчаным вакзале нармальны туалет, зрабіць міжнародныя платформы, каб пасажырам было зручна заходзіць у цягнік? Няма грошай? А куды яны знікаюць? Ведаеце, сёння многія ў нас кажуць так: «Калі да людзей не павернуцца тварам, то ні на якіх выбарах мы больш не пойдзем. Навошта за гагосы галасаваць, калі чыноўнікі на папярэдніх людзей проста плююць з высокага моста?»

Думаю, калі пенсіянеры, маці з дзецьмі і інваліды пачнуць падаць зimoй з гэтага моста, ламаць рукі і ногі, а пасля падаваць іскі ў суд на чыгункаў, апошнія могуць і перагледзець сваё рашэнне. Магчыма, ізноў з фармулёўкай — «у мэтах бяспекі грамадзян».

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ТРАГЕДИЯ

Мальчика убило надгробной плитой деда

Шокіруючае ДТП прайшло ў Гродно: пасля столкновения трех автомобилей мальчика убило надгробной плитой, которую собирались установить на могиле его деда.

БМВ, «Ситроен» и «Фольксваген» столкнулись на улице Магистральной вечером. Водитель БМВ ошибся с выбором скорости.

«Смещаясь в левый ряд, вре-

заялся в остановившийся в его полосе «Ситроен», который продвинулся вперед и ударил «Фольксваген», — сообщает УГАИ УВД Гродненского областного.

На заднем сиденье БМВ ехал 5-летний племянник водителя. Его ударило выскочившей из багажного отсека надгробной плитой, которую предстояло установить на могиле деда. Пролетев через салон, она упала рядом с приборной панелью.

Мальчик скончался в машине «скорой помощи».

«Следствие установит все обстоятельства и предпримет все меры, повлекшей гибель ребенка», — отметили в Госавтоинспекции. — Водитель этой машины за шесть лет 91 раз привлекался к ответственности за нарушения Правил дорожного движения».

Рабский труд в современном мире

Россия заняла 49-е место в рейтинге стран по количеству людей, живущих в рабских условиях, на тысячу жителей. Согласно докладу о рабстве в современном мире, всего на планете в подневольных условиях живут в общей сложности почти 30 млн человек.

В проведенном в этом году исследовании говорится, что в России в условиях рабства, долговой кабалы и подневольного труда находятся до 540 тысяч человек. По абсолютному числу рабов Россия уступает лишь Индии, Китаю, Пакистану, Нигерии и Эфиопии.

Около 35 тысяч рабов проживают в Молдавии, что вывело эту страну на шестое место в глобальном индексе — выше всех остальных бывших республик Советского Союза. Беларусь в рейтинге мирового рабства заняла 117-е место. По данным экспертов, в Беларуси около 11—12 тысяч рабов.

В Индии, занимающей четвертое место в списке из 162 стран, в рабских условиях живет наибольшее количество людей в абсолютном исчислении — 14 миллионов. Однако наиболее остро эта проблема ощутима в Мавритании, где рабами являются 4% населения.

Замыкают список Люксембург, Швеция и Финляндия, где рабов практически нет.

Переговоры в Женеве завершились без прорыва, но с оптимизмом

Переговоры Ирана и «шестерки» международных посредников по урегулированию вопроса о ядерной программе Тегерана завершились в Женеве без прорыва. Но атмосфера дискуссий, по мнению участников, дает повод для оптимизма. Иран в этот раз представил совершенно новый план по разрешению противоречий, в первую очередь с целью снятия международных санкций.

«У нас появилась возможность, как я уже отмечала, обсудить гораздо больше проблем, чем раньше, дать ответы на вопросы друг друга», — прокомментировала результат встречи глава европейской дипломатии Кэтрин Эштон.

Как стало известно, Иран выразил готовность временно уменьшить количество центрифуг и разрешить внезапные проверки ядерных объектов со стороны МАГАТЭ.

Открыли новый астероид, который может столкнуться с Землей

Небесное тело, размер которого составляет порядка 410 метров, ученые отнесли к классу потенциально опасных астероидов. Минимальная дистанция между его орбитой и орбитой Земли составляет 0,012 астрономической единицы (1,7 миллиона километров). Предварительные измерения траектории показали, что 26 августа 2032 года астероид 2013 TV135 с вероятностью 1/63.000 может столкнуться с Землей. Сила взрыва в случае падения небесного тела на Землю оценивается в 2,5 тысячи мегатонн в тротиловом эквиваленте.

В Китае все больше тараканьих ферм

Китайские фермеры делают ставку на разведение тараканов, сообщает The Los Angeles Times. «Сушеные тараканы — их цена доходит до 20 долларов за фунт — используются в восточной медицине и косметике», — поясняет журналистка Барбара Демик.

В Китае примерно 100 тараканьих ферм, но большинство китайцев не ведало об их существовании до августа нынешнего года, когда около миллиона тараканов устроили «великий побег» с фермы в провинции Цзянсу.

Фермер Ван вначале выращивал скорпионы и жуков, которые в Китае используются в традиционной медицине, а также считаются деликатесом. Одна партия яиц жуков оказалась заражена яйцами тараканов. Начав выращивать тараканов случайно, Ван сообразил, что это проще и выгоднее всего.

Еврокомиссия настаивает на активизации переговоров о вступлении Турции в ЕС

Анкара за минувший год предприняла ряд положительных шагов и продвинулась вперед по пути интеграции в Европейский Союз. В этой связи Брюсселю следует активизировать процесс переговоров о вступлении Турции в состав ЕС. С таким заявлением выступил еврокомиссар по вопросам расширения и европейской политики соседства Штефан Фюле, представляя «План расширения ЕС» на 2014 год.

Штефан Фюле положительно оценил усилия турецких властей по реформам в области законодательства, а также по налаживанию диалога с курдским меньшинством и подчеркнул необходимость придать новый импульс переговорам, которые призваны приблизить перспективы полноправного членства Турции в ЕС.

Как в кино: Конгресс США в последний момент отменил технический дефолт

Вслед за Сенатом план возобновления финансирования правительства за счет поднятия потолка госдолга поддержала Палата представителей. Обама тут же заверил документ.

Между тем СМИ сообщают любопытные подробности заседания Конгресса, которое сопровождалось скандалом. По данным агентства Associated Press, перед объявлением итогов голосования по бюджетному кризису стенографистка Палаты представителей повела себя неадекватно. Она вошла на трибуну и стала громко выкрикивать странные фразы в выключенный микрофон.

По словам очевидцев, женщина вещала о дьяволе, о расколе палаты на две части и о том, что страна была основана масонами — противниками Бога. В итоге охрана вывела дебоширку из зала под ее крики: «Слава Господу Иисусу Христу!»

У СУСЕДЗЯУ

Калі замуж, дык за прадпрымальніка

Калі замуж, дык толькі за прадпрымальніка, урача або адваката. Гэта найбольш пажаданыя кандыдаты на ролю мужа. Парадак прафесій мяняецца, калі маці выбіраюць мужоў для сваіх дачок. Тады першыя месцы займаюць урачы, а наступныя — юрысты і прадпрымальнікі.

Выйсці замуж за прадпрымальніка хацела б больш за 27% жанчын. 18,4% лічаць, што найлепшым мужом будзе ўрач, а 15% — адвакат. Больш за 29% жанчын мужам для сваёй дачкі выбралі б урача, больш за 23% —

юрыста, а больш за 18% — прадпрымальніка. Паводле меркавання аўтара даследавання Дамінікі Маёсон з Варшаўскага ўніверсітэта, гэтыя адорэзныя вынікаюць з таго, што жанчыны хочучы для сабе мужа, я даць ім грошы, а маці для дачок — чалавека, які карыстаецца аўтарытэтам і сацыяльным даверам.

Найменш папулярныя сярод жанчын настаўнікі, палітыкі і прафасійныя актывісты. Менш за 4% жанчын хацелі б выйсці замуж за чыноўніка, а 1,7% — за настаўніка.

В Украине отменена всеобщая воинская повинность

Президент Украины Виктор Янукович отменил всеобщую воинскую повинность. Он подписал указ о переходе армии на контрактную основу и о последнем призыве в Вооруженные силы страны. Однако он подчеркнул, что во внутренних войсках сохраняется набор на срочную службу.

Янукович пояснил, что переход армии на контрактную основу связан с тем, что для современной боевой техники требуются профессионалы. Именно в ру-

ки этих профессионалов и будет отбрана безопасная государственная. По данным министра обороны Украины, в настоящее время в армии страны служат 180 тысяч человек, из них 100 тысяч — в подразделениях тылового обеспечения. Ожидается, что после реформы Вооруженных сил Украины численность боевых частей составит 70 тысяч, а тылового обеспечения — 50 тысяч человек.

Выбор Армении

Что знают белорусы о стране, с которой у нас было почти 70 лет общей истории?

После распада Советского Союза армяне и белорусы мало общаются: страны разделяют почти 3 тысячи километров, нет общих границ. Но, оказывается, Армения ближе, чем мы думаем. Страна живет сегодня почти теми же проблемами, что и Беларусь. Одна из них — определиться, каким идти курсом: интегрироваться в Европу или сблизиться с Россией.

Европейский вектор

В июле в Ереване подорожал проезд в общественном транспорте. Цена одной поездки подскочила на 50 процентов, со 100 драмов до 150 (с 24 центов до 36). Население эту новость восприняло в штыки, градус недовольства в массах зашкаливал. Буквально в течение одного-двух дней всеобщее возмущение переросло в гражданскую инициативу «Платим 100 драмов». Молодые люди с такими плакатами заходили в автобусы и рассчитывались с водителем монеткой в 100 драмов. Их примеру следовали и другие пассажиры. Платить по новой цене отказывались все, и мэрия города была вынуждена вернуть прежнюю цену на проезд. Подорожание длилось недолго, но де-факто так и не произошло. Чтобы было понятно, поясню: в Армении нет такого понятия, как талончик на проезд, на маршрутах не работают контролеры и кондукторы. Все построено на честном слове. С водителем пассажиры рассчитываются наличными деньгами при выходе из транспорта. Причем уровень сознательности показателен. Если автобус переполнен (а я наблюдала это практически на всех маршрутах, на которых доводилось ездить), выходя, человек идет к передней двери и отдает деньги за проезд водителю. Знакомая журналистка Сара Ходжкоя объясняла: «Армяне живут не-

— Это стало возможным благодаря тому, что нашему правительству удалось достичь реабилитации после событий 2008 года. Из тюрем были выпущены практически все политзаключенные, в обществе восстановлено право на свободу собраний. В стране опять стало возможным проводить митинги без ограничений, не боясь жесткого подавления. Это дало толчок интересу Евросоюза к Армении, и практически все то же, которое мог предложить ЕС участникам инициативы «Восточное партнерство», оказалось в распоряжении Армении. Наши власти с готовностью пошли на диалог об ассоциативном соглашении, начались переговоры по упрощению визового режима, был инициирован ряд других миссий.

По оценкам экспертов, только за последние два с половиной года ЕС дополнительно инвестировал в Армению по программам «Восточного партнерства» 157 миллионов евро, это без учета средств, выделенных ранее в рамках программы ЕС для стран-участниц. Инвестиции в будущем, по некоторым оценкам, могут достигать от 1,5 до 4 млрд евро.

— Сотрудничество шло в основном по трем направлениям, — поясняет глава представительства ЕС в Армении Трэян Христиа. — Это проведение демократических реформ. Второе — законодательная гармонизация и реформирование юридической базы, в частности совершенствование избирательной системы, эффективная борьба с коррупцией. И третье направление — экономические реформы и программы устойчивого развития. Основной пакет содействия был внедрен путем прямой помощи бюджету, деньги автоматически поступили в бюджет Армении.

Чтобы было понятно, какие конкретно шаги были сделаны в Армении при поддержке Евросоюза, можно привести несколько примеров. Например, в течение нескольких лет законодательство Армении было приведено в соответствие с европейским. Законы (о выборах, СМИ, коррупции и т.д.), которые принимались армянским парламентом, посылались на экспертизу в Венецианскую комиссию Совета Европы. За это время были не только откорректированы законы, но и реформирована судебная система. Сегодня профессия судьи одна из самых высокооплачиваемых в Армении, это сделано для того, чтобы у судей не было соблазна брать взятку и выносить решения в угоду кому-либо. Внедрение электронных услуг буквально во все сферы жизни помогло в борьбе с коррупцией — типичным явлением для большинства стран СНГ. На практике это выглядит так: когда человек что-то регистрирует — бизнес, машину, недвижимость и т.д., чиновник не знает заранее, какое дело он будет сегодня рассматривать. Применяется метод случайной выборки документов. В настоящее время Армения в рейтинге Всемирного банка Doing Business на третьем месте в мире по показателю «регистрация прав».

Еще один показательный пример сотрудничества ЕС—Армения — упрощение визового режима. В декабре 2012 года было подписано соглашение об упрощении процедур выдачи шенгенских виз для граждан Армении. На днях Европарламент это соглашение ратифицировал. Похоже аналогичной процедуры в армянском парламенте жители Армении будут платить за шенгенскую визу 35 евро вместо 60, также ускорится процедура выдачи виз, сократится число необходимых для предоставления в посольства документов.

— Что особенно важно: за эти 3—4 года можно было видеть, как повышается качество армянского чиновничества, — говорит Борис Навасардян. — Программы «Восточного партнерства», соглашение об ассоциации охватывали всю публичную жизнь, всю государственную сферу. Поскольку для осуществления всех обязательств и просто для общения с европейскими партнерами, работы с документами требовались реальные знания, требовалась компетентность, это создало стимул для качественного роста нашего чиновничества. На первый план выходили молодые, образованные люди, главным было умение работать, а не связи и блат. Такого продвижения молодых лю-

дей в других условиях не случилось бы. В других условиях они не пробились бы, перед ними ставились бы барьеры.

Еще один важный момент, на который обращает внимание эксперт: сотрудничество с Евросоюзом породило систему здоровых взаимоотношений в стране.

— Оценку эффективности реформ, которые проходили во всех сферах, давало гражданское общество, — говорит Борис Навасардян. — Брюссель, может, и не говорил прямо, но всегда подразумевалось, что оценка, данная гражданским обществом, едва ли не главная. И мы реально видели, что правительство начинает считаться с гражданским обществом. Оно вынуждено давать отчет в том, что делает. То есть возникла та идеальная ситуация, к которой мы всегда стремились: власти становились подотчетны обществу. В данном случае в лице гражданского общества.

— На начальном этапе ассоциативный договор, подписанный между ЕС и Арменией, имел скорее политическое содержание, — поясняет Трэян Христиа. — Но постепенно там стала усиливаться экономическая составляющая. За 2 года Армения успела догнать в этом сотрудничестве партнеров по «Восточному партнерству» — Грузию и Молдову, и все было готово к тому, что 28—29 ноября на саммите в Вильнюсе будет парафировано ассоциативное соглашение с Евросоюзом, 85 процентов которого составляет договор о вхождении Армении в зону глубокой и всеобъемлющей свободной торговли с ЕС.

Подписание этого соглашения для Армении было важным еще и потому, что давало надежду на открытие турецкой границы,

Резиденция президента Армении.

которая закрыта с 1993 года по инициативе турецкой стороны. А торговать с Европой, по сути, находясь в блокаде, не совсем правильно и неэффективно.

Но потом случилось 3 сентября.

Российский вектор

В начале осени президент России Владимир Путин пригласил в Москву президента Армении Сержа Саргсяна. Рабочий визит длился один день — 3 сентября — и закончился неожиданным заявлением: Армения вступает в Таможенный союз. Фактически это означало, что на отношениях с Европой Армения ставит крест. Всем было понятно, что обязательства, которые Армения предлагает взять, вступая в Таможенный союз, несовместимы с договором о свободной торговле с ЕС.

Брюссель тут же заявил, что Армения будет исключена из перспективы для Вильнюсского саммита «Восточного партнерства». Серж Саргсян попытался сгладить ситуацию. Выступая 2 октября на пленарном заседании Парламентской Ассамблеи Совета Европы в Страсбурге, он попытался убедить европейцев, что вступление в Таможенный союз — это не внезапное решение властей, это желание большинства населения Армении. И эти действия Армении никак не могут повлиять на отношения с ЕС, Армения готова парафировать Ассоциативное соглашение в Вильнюсе.

Все эти заявления Армении, что мы хотим быть и с теми, и с теми, — большая игра, — убежден Борис Навасардян. — Армения не хочет выглядеть в глазах всего мира ненадежным партнером, страной, ведущей непоследовательную политику. Поэтому власти пытаются сейчас ответственность на неподписание ассоциативного соглашения возложить на ЕС и бунтовать, что, мол, Европейский Союз не хочет. Но на самом деле все объективно понимают, что никто не будет подписывать серьезные докумен-

ты со страной, президент которой заявил, что страна движется в другом направлении.

Взгляд со стороны

Если честно, что меня больше всего удивило в Армении — это русофильские настроения среди людей. Я не предполагала, что в Армении так много людей испытывают нежные чувства к России. Даже прозападные политики в частных беседах признавались, что, если сегодня провести референдум и спросить о простых гражданах, хотят ли они вступить в Таможенный союз, большинство выскажется «за». А все потому, что до сих пор Армения считает Россию гарантом своей безопасности. Армения — единственная в регионе страна, которая входит в ОДКБ. На территории Армении до сих пор стоит российская военная база, россияне гарантируют Армении покой в регионе и самое важное — в районе Нагорного Карабаха.

— Россия для нас — это еще и рынок труда, — говорит Сара Ходжкоя. — До 80 процентов трудовых мигрантов из Армении выезжают на заработок в Россию и только 20 процентов — в Европу. Их не останавливает то, что в России зачастую жуткие бытовые условия, что они месяцами не видят своих близких. Но это пока единственная для них возможность кормить свои семьи, в самой Армении сложно найти постоянную и хорошо оплачиваемую работу. Европейцы тоже начали внедрять в Армению программы по трудовой миграции. Но это процесс не одного дня, он требует гармонизации законодательства, европейцы прорабатывают каждый пункт, чтобы не просто привлечь поток трудовых мигрантов, а гарантировать им работу и достойные условия проживания.

Но что даст Армении вступление в Таможенный союз? Большинство независимых экспертов сходятся во мнении, что это решение скорее политическое, чем экономическое.

— Нигде публично вопрос о вступлении в Таможенный союз не обсуждался, — говорит экономист, экс-глава Нацбанка Армении Баграг Асатрян. — И мы можем толь-

ко догадываться, что обещал Владимир Путин нашему президенту в Москве. Ведь очевидно, что Армения никакого экономического интереса для Таможенного союза не представляет. У страны даже нет общих границ со странами ТС. Сегодня объем торговли с Россией держится на уровне 20—25 процентов от всей нашей внешней торговли, это меньше 1,5 миллиарда долларов. С Беларусью и Казахстаном практически нет торговых отношений, они даже не составляют одного процента во внешнеторговом обороте.

По словам экономиста, экспорт Армении хоть и небольшой, но 45—50 процентов в структуре экспорта занимает европейский рынок. В 2000 году этот показатель не превышал и 20 процентов, выходит, что за 10 лет более чем удвоился. А с Россией этот показатель десятилетиями остается неизменным — в пределах 30 процентов. «В экономическом плане, на мой взгляд, Армения тоже определилась — это европейский рынок, — считает экономист. — Политическая часть ассоциативного соглашения создает базу для соглашения о свободной торговле. И будет очень обидно, если Армения его не подпишет».

Баграг Асатрян убежден, что мнение о том, что без России Армения будет сложно, искусственно насаждается в обществе.

— Сейчас многие заговорили о том, что Россия поставляет Армению газ по внутрироссийским ценам, — поясняет экономист. — Но дело в том, что на территории Армении действует предприятие «АрмРосгазпром». Официально

говорят, что 80 процентов акций предприятия принадлежит России, неофициально — что все 100. На сайте «АрмРосгазпром» нет информации о капитале предприятия. Меня не интересует, по какой цене это предприятие покупает газ, меня интересует, по какой цене его покупает потребитель, то есть я. Так вот, как потребитель я плачу, исходя из цены 380 долларов за тысячу кубометров. Но ведь, если разобраться, крупные месторождения газа находятся в 200 километрах от Армении — это залежи в Иране, на Северном Кавказе, в Азербайджане. А мы, по сути, покупаем российский газ по мировым ценам.

Или еще один пример, который звучал как контраргумент сближения Армении с Россией и который мне приходилось часто слышать в разговорах с независимыми экспертами: на фоне постоянных заявлений, что Россия является гарантом безопасности в регионе, недавно Россия продала злейшему врагу Армении — Азербайджану оружие на 1 миллиард долларов. Неофициально даже насчитывалась сумма сделки в 4 миллиарда. Причем продана была современная наступательная техника и оружие массового поражения.

— Все же пока нет ясности, с кем будет сотрудничать Армения, — считает Борис Навасардян. — Власти твердят, что они не хотят делать выбор или-или, Армения готова вступить и в Таможенный союз, и подписать ассоциативное соглашение с Евросоюзом. Время все расставит на свои места. Что касается сотрудничества с Европой, то, на первый взгляд, все эти процессы мало отразились на реальной жизни людей. Ну да, стало легче проводить митинги, средства массовой информации, даже государственные, сбалансировано освещали президентские выборы. И простые люди даже не понимают, что они потеряли.

По мнению главы представительства ЕС в Армении Трэяна Христиа, нельзя говорить о том, что ЕС и Армения повернулись друг к другу спиной.

— Евросоюз всегда соблюдал и будет соблюдать право на свободное изъятие политической воли, — резюмировал еврочиновник. — Мы сейчас готовы с нашими армянскими коллегами рассмотреть те направления наших будущих отношений, которые позволят нам успешно сотрудничать и которые не будут мешать намерениям Армении подкочиться к Таможенному союзу. И мы уже получили заверения в твердых намерениях Армении продолжать с нами очень тесное сотрудничество по пути дальнейшей демократизации общества и создания правового государства, дальнейшей борьбы с коррупцией и секторального сотрудничества. То, что ассоциативное соглашение не будет подписано на Вильнюсском саммите, не говорит о крахе отношений ЕС—Армения. Мы думаем, что существует жизнь и после Вильнюса.

Мария ЭЙСМОНТ.

Минск—Ереван—Минск.

Сергей ШЕЛЕСТ.

— Я когда на репетициях сидел, у меня самого слезы были, — говорит Борис Леонидович. — Так что концерт тяжелый... Но тем не менее мы не драматизируем, было много и веселых песен. Жаль, что Якова Науменко сегодня так редко вспоминают. Хороший был артист. Настоящий...

— Он вам снится?

ПОНЕДЕЛЬНИК, 21 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 19.10, 01.55 "Зона Х".
09.10 "В центре внимания".
10.05 "У Бога свои планы". Худ.фильм.
12.10 "День в большом городе".
13.20 "Клуб редакторов".
14.10 "Вокруг планеты".
15.15, 18.10 "Новости региона".
15.25 "Журналистское расследование".
15.55 "Завтра — это мы!".
16.25 "Суета сует". Худ.фильм.
18.50 "Арена".
19.25 "Форум".
20.30 "Панорама".
21.00 Пресс-конференция президента Республики Беларусь А.Г.Лукашенко с представителями средств массовой информации стран СНГ.
00.00 "Ковчег". Сериал.
02.15 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Контур".
10.05 "Жить здорово!".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Закрытая школа". Сериал.

ВТОРНИК, 22 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.00 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 19.10, 23.40 "Зона Х".
08.45 Слово Митрополита Тадеуша Кондрусевича на день памяти Блаженного Папы Иоанна II.
09.10, 17.35 "Сердце Марии". Сериал.
10.05 "Чкалов". Сериал.
11.05 "Невероятные истории любви".
12.10 "День в большом городе".
13.10, 21.55 "Ковчег". Сериал.
15.15, 18.40 "Новости региона".
15.25 "Арена".
15.45, 00.50 "Тридцатилетние". Сериал.
16.50 "Здоровье".
19.20, 00.30 "Сфера интересов".
19.55 "Такая обычная жизнь". Сериал.
21.00 "Панорама".
00.15 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.25 "Контрольная закупка".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Закрытая школа". Сериал.
12.10 "Самый лучший муж".

СРЕДА, 23 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.00 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 19.40, 23.40 "Зона Х".
09.10, 17.30 "Сердце Марии". Сериал.
10.10, 19.55 "Такая обычная жизнь". Сериал.
11.10 "Невероятные истории любви".
12.10 "День в большом городе".
13.20, 21.55 "Ковчег". Сериал.
15.15, 18.40 "Новости региона".
15.25, 00.45 "Тридцатилетние". Сериал.
16.35 "Земельный вопрос".
17.05 "БеларусьJIFE".
19.20, 00.30 "Специальный репортаж".
21.00 "Панорама".
00.15 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".

ЧЕТВЕРГ, 24 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.00 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 19.40, 23.40 "Зона Х".
09.10, 17.35 "Сердце Марии". Сериал.
10.05, 19.55 "Такая обычная жизнь". Сериал.
11.05 "Невероятные истории любви".
12.10 "День в большом городе".
13.20, 21.55 "Ковчег". Сериал.
15.15, 18.40 "Новости региона".
15.25, 00.45 "Тридцатилетние". Сериал.
16.25 "Коробка передач".
17.00 "Тайны следствия".
19.20, 00.30 "Сфера интересов".
21.00 "Панорама".
00.15 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".

12.10 "Самый лучший муж".
13.10 "Доброго здоровьяца!".
13.55 "Модный приговор".
15.00 "Наедине со всеми".
16.15 "Домработница". Сериал.
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Обратный отсчет".
19.00 "Жди меня".
20.00 "Время".
21.05 "Позиция".
22.05 "Хроника Минского гетто".
23.10 "Ты и я". Худ.фильм.
01.00 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Картина мира".
10.55 "Погода на неделю".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Утренняя почта".
12.00 "Прямой эфир".
13.00 "Вольф Мессинг: видевший сквозь время". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.50 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55, 17.10 "Склифосовский". Сериал.
18.05 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
18.55 "Тайны института благородных девиц". Сериал.
20.40 "Сваты-6". Сериал.
22.50 "Право на правду". Сериал.
00.00 "Взорват СССР. Ядерный апокалипсис".

13.10 "Доброго здоровьяца!".
13.55 "Модный приговор".
15.00 "Наедине со всеми".
16.15 "Домработница". Сериал.
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Наша Белараша".
18.55 "Пусть говорят".
20.00 "Время".
21.05 "Станица". Сериал.
23.25 "Возлюбленные". Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Особый случай".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Прямой эфир".
12.40 "Вольф Мессинг: видевший сквозь время". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 23.50 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.50, 17.10 "Склифосовский". Сериал.
17.10 "Вести".
18.05 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
18.55 "Тайны института благородных девиц". Сериал.
20.40 "Сваты-6". Сериал.
22.50 "Право на правду". Сериал.
00.00 "Специальный корреспондент".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утрoм".
08.40, 10.20 "Возвращение Мухтара". Сериал.

06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.25 "Контрольная закупка".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Закрытая школа". Сериал.
12.10 "Самый лучший муж".
13.10 "Доброго здоровьяца!".
13.55 "Модный приговор".
15.00 "Наедине со всеми".
16.15 "Домработница". Сериал.
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Наша Белараша".
18.55 "Пусть говорят".
20.00 "Время".
21.05 "Станица". Сериал.
23.25 "Корпорация "Святые моторы". Худ.фильм.
01.35 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
08.40 Бильярд. "Минск-Орел-2013". Международный турнир.
10.00 "Особый случай".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Прямой эфир".
12.40 "Вольф Мессинг: видевший сквозь время". Худ.фильм.

06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.25 "Контрольная закупка".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Закрытая школа". Сериал.
12.10 "Самый лучший муж".
13.10 "Доброго здоровьяца!".
13.55 "Модный приговор".
15.00 "Наедине со всеми".
16.15 "Домработница". Сериал.
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Наша Белараша".
18.55 "Пусть говорят".
20.00 "Время".
21.05 "Станица". Сериал.
23.25 "В доме отца". Худ.фильм.
01.00 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
08.40 Бильярд. "Минск-Орел-2013". Международный турнир.
10.00 "Особый случай".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Прямой эфир".
12.40 "Вольф Мессинг: видевший сквозь время". Сериал.

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утрoм".
08.40, 10.20 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
10.55 "До суда".
11.55 "Суд присяжных".
13.25 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.25 "Дело врачей".
15.15 "Дело вкуса".
15.40, 18.35 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.40 "Говорим и показываем".
19.35 "Родительский день". Худ.фильм.
21.20 "Ветер северный". Худ.фильм.
23.35 "ППС". Сериал.
00.25 "Первая кровь".

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
08.30 "Неделя".
09.40 "Большой завтрак".
10.20 "Покющие города". Могилев. Дневник.
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Такова судьба".
12.30 "Джейми: обед за 30 минут".
13.00 "Покющие города". Могилевская область. Дневник.
13.50 "Большой город".

10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
11.00 "До суда".
11.55 "Суд присяжных".
13.25 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.25 "Дело врачей".
15.15 "Дело вкуса".
15.40, 18.35, 23.10 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.40 "Говорим и показываем".
19.35 "Пасечник". Сериал.
21.20 "Карпов". Сериал.
23.40 "ППС". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
09.00, 13.50 "Покющие города". Полоцк. Дневник.
09.15 "Секреты древних красавиц".
10.10 "Жить будете".
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Слово женщине". Сериал.
12.30 "Джейми: обед за 30 минут".
13.00 "Центральный регион".
14.05 "Герцогиня". Худ.фильм.
16.05 "100 процентов".
16.50 "По закону".
18.30 "Нам и не снилось".
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Покющие города". Новополюк. Дневник.
20.25 "Фантомас разбушевaлся". Худ.фильм.
23.00 Бильярд. "Минск-Орел-2013".

13.50, 16.50, 19.50, 23.50 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55, 17.10 "Склифосовский". Сериал.
18.05 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
18.55 "Тайны института благородных девиц". Сериал.
20.40 "Сваты-6". Сериал.
22.50 "Право на правду". Сериал.
00.00 "Аллергия. Реквием по жизни".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утрoм".
08.40, 10.20 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.20 "Сегодня".
11.00 "До суда".
11.55 "Суд присяжных".
13.25 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.25 "Дело врачей".
15.15 "Дело вкуса".
15.40, 18.35 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 "Прокурорская проверка".

13.50, 16.50, 19.50, 23.55 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О сам главным".
15.55, 17.10 "Склифосовский". Сериал.
18.05 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
18.55 "Тайны института благородных девиц". Сериал.
20.40 "Сваты-6". Сериал.
22.55 "Право на правду". Сериал.
00.05 "Поединок".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утрoм".
08.35 "Спасатели".
09.05 "Медцинские тайны".
09.35, 10.20 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
11.00 "До суда".
11.55 "Суд присяжных".
13.25 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.25 "Дело врачей".
15.10 "Дело вкуса".

14.30 "Звездный ринг".
15.40 "Другая страна".
16.30 "Наше дело".
16.50 "По закону".
18.30 "Секреты древних красавиц".
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Покющие города". Полоцк. Дневник.
20.30 "Баллистика: экс против сивер". Худ.фильм.
23.00 "Военная тайна".
00.50 "Зачем тебе алиби?". Сериал.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Тэлебарометр".
09.05, 17.55 "Близнецы". Сериал.
10.15 "Навны на двор'я".
10.50, 00.00 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
12.00 "Под грифом "Известные".
12.40 "Азбука хорошего самочувствия".
13.20 "Триццать три". Худ.фильм.
14.55 "Невезучие". Худ.фильм.
16.40 "Белорусское "Времечко".
18.55 Хоккей. КХЛ. "Торпедо"—"Динамо" (Минск).
21.25 "КЕНО".
21.30 "Интерны". Сериал.
23.05 "Реальные пацаны". Сериал.

Мир

05.00 "Пять минут до метро". Сериал.
06.35 Мультфильмы.
07.05 "Тик-так".
07.20 "Обручальное кольцо". Сериал.

Международный турнир.
06.05 "Автопанорама".
00.30 "Живая тема".
01.25 "Зачем тебе алиби?". Сериал.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Тэлебарометр".
09.05, 17.55 "Близнецы". Сериал.
10.20 "Места силы".
10.55 "Репортер "Белорусского времечка".
11.55 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
13.00 "Азбука хорошего самочувствия".
14.00 "Интерны". Сериал.
15.35 "Реальные пацаны". Сериал.
16.40 "Белорусское "Времечко".
19.00 "Тайна Егора, или Необыкновенные приключения обыкновенным летом". Худ.фильм.
21.25 "КЕНО".
21.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. "Милан"—"Барселона". Прямая трансляция.
23.40 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Обзор тура.
00.25 Теннис. Итоговый турнир. Стамбул. Женщины.

Мир

05.00 "Пять минут до метро". Сериал.
06.35 Мультфильмы.
07.05 "Тик-так".
07.20 "Обручальное кольцо". Сериал.

17.40 "Говорим и показываем".
19.05 "Пасечник". Сериал.
21.35 "Карпов". Сериал.
23.45 "ППС". Сериал".

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
09.00, 13.50 "Покющие города". Новополюк. Дневник.
09.10, 18.30 "Нам и не снилось".
10.05 "Автопанорама".
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Слово женщине". Сериал.
12.30 "Джейми: обед за 30 минут".
13.00 "Минск и минчане".
14.00 "Фантомас разбушевaлся". Худ.фильм.
15.50 "Живая тема".
16.50 "По закону".
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Покющие города". Глубокое. Дневник.
20.30 "Просто вместе". Худ.фильм.
23.00 Бильярд. "Минск-Орел-2013".

15.40, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.40 "Пасечник". Сериал.
21.25 "Карпов". Сериал.
23.35 "ППС". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
09.00, 13.50, 20.15 "Покющие города".
09.10, 18.30 "Нам и не снилось".
10.05 "Добро пожаловать".
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Слово женщине". Сериал.
12.30 "Джейми: обед за 30 минут".
13.00 "Приключения дилетанта".
14.05 "Просто вместе". Худ.фильм.
16.00 "Репортерские истории".
16.50 "По закону".
20.00 "Столичные подробности".
20.30 "Живой". Худ.фильм.

09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 "Новости Содружества".
09.10 "Парад планет". Худ.фильм.
10.55 "Вместе".
11.45 "Общий рынок".
12.25 "Клон". Сериал.
14.05, 04.00 "В мире чудес".
15.25, 22.05 "Слово за слово".
16.10 "Лапушки". Сериал.
17.55 "Беларусь сегодня".
18.50 "Жить сначала". Сериал.
21.25 "Акценты".
21.40 "Реальный мир".
22.55 "Чисто английские убийства". Сериал.
00.45 "В поисках Фиделя".
01.50 "Сестра Моцарта". Худ.фильм.

Беларусь 3

07.30 "Дабраранак".
08.00, 18.05, 00.40 "Калейдаскоп".
08.05 "Роднай песні ваявода".
08.40 "Максім Багдановіч. Перадольненне".
09.05 "Скарбніца Міншчыны".
09.35, 22.30 "Залатое цяля". Серыял.
10.25, 22.05 "Дзя@блог".
10.50 "Шчыргынавая скура". Маст.фільм.
12.30, 00.10 "Святло далёкай зоркі".
12.55, 23.20 "Ігар Дабралюбаў з сябрамі".
13.55 "Музеум".
14.10 "Усе грошы з кашальком". Маст.фільм.
14.40 "Карані".
15.10 "Яго батальён". Маст.фільм.
17.20 "Наперад у мінулае".

09.00, 11.15, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 "Новости Содружества".
09.10 "Белорусский вокзал". Худ.фильм.
10.50 "Рельсовая война".
12.25, 02.40 "Клон". Сериал.
14.05 "В мире каменных джунглей". Док.фильм.
15.25, 22.05 "Слово за слово".
16.10 "Лапушки". Сериал.
18.25 "Союзники".
18.50 "Жить сначала". Сериал.
21.25 "Акценты".
21.40, 04.20 "Реальный мир".
23.00 "Чисто английские убийства". Сериал.
00.50 "Слушай тишину". Худ.фильм.

Беларусь 3

07.30 "Дабраранак".
08.00, 17.55, 00.30 "Калейдаскоп".
08.05, 15.05, 18.05, 00.35 "Галасы з мінулага".
08.25 "Беларускі народны календар".
08.40 "Новы касмічны адлік".
09.05 "Пясчэны на Нарачанскага краю".
09.35, 22.25 "Залатое цяля". Серыял.
10.20, 22.00 "Дзя@блог".
10.45, 18.15 "Пляч перапёлкі". Серыял.
13.00, 23.40 "Святло далёкай зоркі".
13.30, 23.15 "Тэатральны ліцэй".
13.55, 00.05 "Вяртанне".
14.20 "Янка Купала... Я адпляці народ...".
14.50 "У рэзку імені твайго...".

Международный турнир.
00.05 "Добро пожаловаться".
00.30 "Секретные территории".
01.25 "Зачем тебе алиби?". Сериал.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Тэлебарометр".
09.05, 17.55 "Близнецы". Сериал.
10.20 "Беликолепная семерка". Возвращение.
10.55 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
12.00 "Азбука хорошего самочувствия".
12.50 "Тайна Егора, или Необыкновенные приключения обыкновенным летом". Худ.фильм.
14.05 "Благородный разбойник Владимир Дубровский". Худ.фильм.
16.40 "Белорусское времечко".
18.55 Хоккей. КХЛ. "Динамо" (Москва)— "Динамо" (Минск).
21.25 "Спортлото 5 из 36".
21.30 "КЕНО".
21.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. "Реал"—"Ювентус". Прямая трансляция.

23.00 Бильярд. "Минск-Орел-2013". Международный турнир.
00.05 "Автопанорама".
00.30 "Тайны мира".
01.25 "Зачем тебе алиби?". Сериал.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00 "Тэлебарометр".
09.05, 17.55 "Близнецы". Сериал.
10.20 "Выше крыши".
10.55 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
12.10 "Конец бабьего лета". Худ.фильм.
13.55

ПЯТНИЦА, 25 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.45 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 19.20, 00.15 "Зона Х".
09.10, 17.35 "Сердце Марии".
Сериал.
10.10, 19.50 "Такая обычная жизнь".
Сериал.
11.05 "Невероятные истории любви".
12.10 "День в большом городе".
13.20 "Ковчег".
Сериал.
15.15 "Новости региона".
15.25, 01.10 "Тридцатилетние".
Сериал.
16.30 "Звездная жизнь".
21.00 "Панорама".
21.55 "Доверяй и проверяй".
22.30 "Неуловимый".
Худ.фильм.
01.00 "День спорта".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.40, 10.20 "Возвращение Мухомора".
Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
11.00 "До суда".
11.55 "Суд присяжных".
13.25 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.25 "Дело врачей".
15.15 "Дело вкуса".
15.40, 18.35 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "СОБР".
Худ.фильм.
20.15 "Грузия: история одного разочарования".
00.20 "Егор 360".
00.50 "ППС".
Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
09.00, 13.50 "Почиющие города".
09.15 "Нам и не снилось".
10.05 "Автопанорама".
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Слово женщине".
Сериал.
12.30 "Джеими: обед за 30 минут".
13.00 "Здравствуйте, доктор!".
14.05 "Живой".
Худ.фильм.
15.50 "Какие люди!".
16.50 "По закону".
18.30 "Такова судьба".
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Почиющие города".
Орша. Дневник.
20.30 "Мой лучший друг".
Худ.фильм.
23.00 "Пища богов".
00.00 Европейский покерный турнир.
00.50 "Похитители книг".
Худ.фильм.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.25 "Контрольная закупка".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Закрытая школа".
Сериал.
12.10 "Самый лучший муж".
13.10 "Доброе здоровьица!".
13.55 "Модный приговор".
15.00 "Наедине со всеми".
16.15 "Домработница".
Сериал.
17.00 "В наше время".
18.20 "Жди меня".
Беларусь".
18.55 "Поле чудес".
20.00 "Время".
21.05 "Хочу в ВИА ГРУ".
23.20 "Что? Где? Когда?" в Беларуси".
00.35 "Любовь".
Худ.фильм.
02.55 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
08.40 Бильярд. "Минск-Орел-2013".
Международный турнир.
10.00 "Особый случай".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Прямой эфир".
12.40 "Вольф Мессинг: видевший сквозь время".
Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 22.40 "Новости — Беларусь".
14.20 "Дневник Сочи-2014".
14.25 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55, 17.10 "Склифосовский".
Сериал.
18.05 "Ефросинья. Таежная любовь".
Сериал.
18.55 "Тайны института благородных девиц".
Сериал.
20.45 "Соседи по разводу".
Худ.фильм.
22.50 "Живой звук".
00.20 "Южные ночи".
Худ.фильм.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 17.55 "Бизнецы".
Сериал.
10.15 "Под грифом "Известные".
10.50 "Следствие ведет Да Винчи".
Сериал.
12.25 "Осенние сны".
Худ.фильм.
14.10 "Отцы и дети".
Сериал.
16.50 "Женская лига. Банановый рай".
18.55 Хоккей. КХЛ. "Динамо" (Минск) — "Амур".
Прямая трансляция.
21.25 "КЕНО".
21.30 "Битва экстрасенсов".
22.40 "Репортер "Белорусского времечка".
23.30 Теннис. Итоговый турнир. Стамбул. Женщины.

Мир

05.00 "Пять минут до метро".
Сериал.
06.35 Мультфильмы.

07.05 "Тик-так".
07.20 "Обручальное кольцо".
Сериал.
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 "Новости Содружества".
09.10 "Прерванная серенада".
Худ.фильм.
10.50 "Культурные столицы Содружества".
11.15 "Добро пожаловать".
11.45 "Республика сегодня".
12.25, 02.15 "Клон".
Сериал.
14.05, 03.50 "В мире чудес".
15.25 "Еще не вместе".
16.05 "Закон".
Сериал.
18.25 "Мымра".
Худ.фильм.
19.55 "Любимые актеры".
20.25 "Воры в законе".
Худ.фильм.
22.00 "Заяц над бездной".
Худ.фильм.
23.45 "Дачная поездка сержанта Цыбули".
Худ.фильм.
01.05 "Приключения Македонской".
01.15 "Тюрки России".

Беларусь 3

07.30 "Дабраранак".
08.00, 17.50, 00.25 "Калейдаскоп".
08.05, 15.00, 18.00, 00.30 "Галасы з мінулага".
08.05, 17.35 "Росчырк часу".
08.40 "Ад зямлі, ветру і сонца".
09.05 "Лабірынты".
09.35, 22.45 "Залатое цяля".
Сериал.
10.20, 22.15 "АРТШОК".
10.50 "План перапілікі".
Сериал.
19 "Травіата".
20 "Чіполіно".
Мадам Баттерфляй".
23, 25 "Лебединое озеро".
24 "Богема".
26 "Хованщина".
27 "Волшебная музыка".
"Спящая красавица".
Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горькага
19 "Бег".
20 "Звезды седьмого неба".
"Пигмалион".
22 "Интимная комедия".
23 "Пане Коханку".
24 "Оракул?..".
"Эдип".
25 "Земляничная поляна".
26 "Экзекютор".
27 "Волшебные кольца Алмаанзора".
"Дядюшкин сон".
Тэатр-студыя кінаакцёра
19, 20 "Безымянная звезда".
22 "Айседора. Танец любви".
23, 24 "Средство Макропулоса".
25, 26 "Пигмалион".
27 "Хто смеялся апошнім".
Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр
19 "Приключения бременских музыкантов".
"Мистер Икс".
20 "Буратино. by".
"Летучая мышь".
22 "Аршин мал алан".
24 "Шелкунчик".
25 "Голубая камен".
26 "Волшебная лампа Аладдина".
"Бабий бунт".
27 "Красная Шапочка. По-

Белсат

07.00, 11.40, 19.00, 23.35 "Информационно-публицистичны блок".
08.30, 13.15, 17.40 "Рэпартаж".
08.55, 13.40, 21.00, 01.35 "Аб'екты".
09.25, 14.05 "Евромажор".
09.50, 14.35 "Моўнік".
10.05, 14.50 "Бландаўка".
Сериал.
10.50, 15.35 "Край светлых мрояў".
Дак.фільм.
13.30 "Варганы".
Дак.фільм.
16.50 "Ранца".
Сериал.
18.10 "На колах".
18.35 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".
18.50 "Калыханка для самых маленькіх".
19.15 "Аглад меляў".
19.20, 20.10 "Аглад падзей культуры".
19.25, 20.15 "Дэвайс".
19.30, 20.00 "Навіны".
19.40 "Размова".
19.50 "Не пралуці!".
20.30, 01.05 "ПраСвет".
21.25 "Дом".
Сериал.
21.55 "Эксперт".
02.00 "Вагон".

ТЭАТРЫ МІНСК

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы
19, 20, 23 — "Местачковае кабарэ".
22 — "Паўлінка".
"Самотны захад".
24 — "Офіс".
25 — "Вязьра з прыдуркам".
26 — "Вечар".
27 — "Чорная панна Нясвіжа".
Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі
19, 20 — "Танец мечты".
22 — "Дахыць да прэм'еры".
23 — "Авечная песня".
24 — "Белы анёл з чорнымі крыламі".
25 — "Нью! Хэппи, Вален-тайн!".
26 — "Воўк-мараплавец".
"Дзёнік паста".
27 — "Гісторыя двух сабак".
"Адэль".
Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета
19 — "Травіата".
20 — "Чіполіно".
"Мадам Баттерфляй".
23, 25 — "Лебединое озеро".
24 — "Богема".
26 — "Хованщина".
27 — "Волшебная музыка".
"Спящая красавица".
Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горькага
19 — "Бег".
20 — "Звезды седьмого неба".
"Пигмалион".
22 — "Интимная комедия".
23 — "Пане Коханку".
24 — "Оракул?..".
"Эдип".
25 — "Земляничная поляна".
26 — "Экзекютор".
27 — "Волшебные кольца Алмаанзора".
"Дядюшкин сон".
Тэатр-студыя кінаакцёра
19, 20 — "Безымянная звезда".
22 — "Айседора. Танец любви".
23, 24 — "Средство Макропулоса".
25, 26 — "Пигмалион".
27 — "Хто смеялся апошнім".
Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр
19 — "Приключения бременских музыкантов".
"Мистер Икс".
20 — "Буратино. by".
"Летучая мышь".
22 — "Аршин мал алан".
24 — "Шелкунчик".
25 — "Голубая камен".
26 — "Волшебная лампа Аладдина".
"Бабий бунт".
27 — "Красная Шапочка. По-

19—27 кастрычніка

коление NEXT", "Граф Люксембург".
Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр
19 — "Волшебное кольцо".
"Обыкновенная история".
21 — "D.O.Z.S.K.I.". "Зрелость".
22 — "Полоумный Журден".
23 — "Тойбеле и ее демон".
25 — "Любовь втроём".
Сучасны мастацкі тэатр
19 — "Турандот".
20 — "Золушка".
"Родня".
27 — "Айболит@Бармалей".
"Плану за удовольствие".
Тэатр юнага глядача
20 — "Казка чароўнага лесу".
23 — "Ліса і вінаград".
24 — "Мой бедны Марат".
25 — "Тарас на Парнасе".
26 — "Царэўна Жабка".
Новы тэатр
20, 21 — Міжнародны форум тэатральнага мастацтва "ТЭ-АРТ".
22 — "Лафонтен, или Белая рубашка с черным воротником".
23, 24 — "Яблочный пирог".
25 — "Бешеные деньги".
26 — "Клад призраков".
27 — "Мудромер".

Беларускі дзяржаўны тэатр лялек
19 — "Малыш и Карлсон, который живет на крыше".
20 — "Мойдодыр".
24 — "Чаму старэюць людзі?".
25 — "Ладдзя распачы".
26 — "Красная Шапочка".
27 — "Морозко".
Драматычны тэатр Беларускай арміі
19 — "Ревизор".
23 — "Собака на сене".
25, 26 — "Не покидай меня".

КАНЦЭРТЫ

"Мінск-Арэна"
19 — Канцэрт групы SCORPIONS у суправаджэнні Прэзідэнтскага аркестра Рэспублікі Беларусь.
Канцэртная зала "Мінск"
19 — "Снежная история".
20 — Сяргей Кравец з канцэртнай праграмай.
21 — "Примадонны".
21 — "Любовницы моего мужа".
23 — "Женщина как средство от бессонницы".
22 — Канцэрт Марыны Дзявятавай.
24 — Андрэй Скарыкин.
"Нет такой страны — Голландия", спектакль.
25 — Тэатр "Фламенко" То-маса дэ Мадрыда.

27 — "Московский Мюзик-холл".
"Феерическое ревю".
Белдзяржфilarмонія
19 — Лаўрэат міжнародных конкурсаў Андрэй Паначэўны, фартэпіяна (Беларусь—ЗША).
22 — Канцэрт камернай музыкі.
23 — Нацыянальны акадэмічны народны аркестр Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча.
У канцэрце прымаюць удзел салісты вядучых оперных тэатраў свету.
24 — Дзяржаўны камерны аркестр Рэспублікі Беларусь. Адкрыццё сезона.
25 — "Джазавыя вечары ў філармоніі".
Влодэк Паўлік, фартэпіяна (Польшча).
26 — Дзяржаўны камерны хор Рэспублікі Беларусь.
Канцэрт, прысвечаны 25-годдзю калектыву.
27 — Фальклорны гурт "Ку-палінка".

Малая зала імя Р.Шыры
19 — Канцэрт камернай музыкі.
Аляксей Яскельчык (кларнет).
22 — Ансамбль салістаў "Класік-Авангард".
23 — Дзяцкі конкурс вальсавых і вальсавых ансамбляў.
24 — "Музычная гасцёўня" Таццяны Старчанка.
26 — Музыка для фартэпіяна ў чатыры рукі.
Сямён Дзянісаў — Дамітрый Зубаў (Санкт-Пецярбург).

ГОМЕЛЬ

Гомельскі гарадскі маладзёжны тэатр
19 — "Стойкий оловянный солдатик".
"Мой легионер".
20 — "Любовь, семья и третий лишний".
22 — "Я стою у ресторана: замуж — поздно, сдохнуть — рано".
23 — "Геркулес...".
Пятый подвиг".
24 — "Любишь — не любишь".
25 — "Сыграй это еще раз, Сэм".
26 — "Хрустальная ночь".
KRISTALLNACHT. Последняя ночь".
27 — "Ромео и Джульетта P.S.".
Гомельскі абласны драматычны тэатр
19, 20 — "Папа в паутине".
20, 27 — "Капризная принцесса".
22 — "Мой легионер".
23 — "Недосыгаемая".
24 — "Муж моей жены".
26 — Эстрадна-сімфанічны аркестр Гомельскай абласной філармоніі "Я не люблю, когда на-полю".
27 — "Между небом и землей".
Гомельскі абласны тэатр лялек
19 — "Осторожно, козак!".
20 — "Русалочка".
26 — "Я — цыпленок, ты — цыпленок".
27 — "Сэмбо".

ГРОДНА

Гродзенскі абласны драматычны тэатр
19 — "№13".
20 — "Кот в сапогах".
"Полет над гнездом кукушки".
24 — "3+2".
26 — "Наш городок".
27 — "Жили-были две лисички".
"Тарас на Парнасе".
Гродзенскі абласны тэатр лялек
25 — "Ночь в театре".
26 — "Песни странствий".
27 — "Sunduk".

БРЭСТ

Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы
19 — "Барские причуды".
20 — "Урожай".
23, 27 — "Пойти и не вернуться".
24 — "Беспорядок класса "люкс", или Пляски с мертвецом".
25 — "Палата бизнес-класса".
26 — "Вечер", "Двое".
Брэсцкі абласны тэатр лялек
19 — "Любопытный слоненок".
20 — "Маленькая фея".
26 — "Приключения Незнайки".
27 — "Сюрприз".

ВІЦЕБСК

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа
19 — "Леандры не вернуцца на зямлю".
20 — "Што баліць?".
23 — "Макбет".
24 — "Песні ваўка".
25 — "Хрыстос прыямліўся ў Гародні".
26 — "Макбет".
27 — "О-ля-ля!".
Беларускі тэатр "Лялька"
23, 26 — "Тук-тук! Кто там?".
24 — "Волк и раз, два, три".
25 — "Аццарожна, Соня!".

МАГІЛЁЎ

Магілёўскі абласны драматычны тэатр
19 — "Рыцарий воробей. Эдит Пиаф", юбілейны вечар актрысы Алены Дулічэ.
27 — "Все мыши любят сыр".
Магілёўскі абласны тэатр лялек
19 — "Приключения Джека Воробья".
20 — "Медведь наоборот".
"Веселые медвежата".
25 — "Драма неверагодная".
26 — "Волшебная кисть".
27 — "Медведь наоборот".
"Морозко".

СУББОТА, 26 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

07.10 "Семь няnek".
Худ.фильм.
08.30 "Юнасы".
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 "Новости".
09.10 "Земельный вопрос".
09.35, 00.35 "Ласточкино гнездо".
Сериал.
12.10 "Здоровье".
13.00 "Наше путешествие".
13.35 "Наше".
13.45 "Тайны следствия".
14.15 "Вокруг планеты".
15.15 "Новости региона".
15.30 "Звездная жизнь".
16.25, 21.40 "Доверяй и проверяй".
16.55 "Тайна Мухомора".
Худ.фильм.
18.35 "Новости. Центральный регион".
19.10 "Затерянные в лесах".
Худ.фильм.
21.00 "Панорама".
22.15 "Паркер".
Худ.фильм.
00.25 "День спорта".

ОНТ

07.00 "Субботнее утро".
08.00, 09.00, 16.00, 20.30 "Наши новости".

09.05 "Смешарики. Новые приключения".
09.20 "Здоровье".
10.25 "Смак".
11.05 "Идеальный ремонт".
12.05 "Умницы и умники".
12.50 "Ералаш".
13.00 "Тамара Семина. Соблазны и поклонники".
14.00 "Робинзон".
Сериал.
16.15, 21.00 "Новости спорта".
16.20 "Угадай мелодию".
17.00 "Обмен женами".
18.10 "Один против всех".
19.05 "Минута славы. Дорога на Олимп!".
21.05 "Сегодня вечером".
22.55 "Успеть до полуночи".
23.35 "Что? Где? Когда?".
00.50 "Проклятый путь".
Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Что скрывает любовь".
Худ.фильм.
08.35 "Южные ночи".
Худ.фильм.
10.25 "Утренняя почта".
11.00, 14.00, 20.00 "Вести".
11.15 "Субботник".
11.55 Мультфильмы.

12.15 "Женатый холостяк".
Худ.фильм.
14.15 "Честный детектив".
14.50 "Космический камикадзе. Угол атаки космонавта Берегового".
15.50 "Сваты-6".
За кадром".
17.40 "Субботний вечер".
19.00 "Картина мира".
19.55 "Погода на неделю".
20.45 "Танцы со звездами-2013".
23.25 "Любовь для бедных".
Худ.фильм.
01.10 "Васильки для Васильски".
Худ.фильм.

НТВ-Беларусь

06.30 "Дорожный патруль".
Сериал.
08.00, 10.00, 13.00 "Сегодня".
08.20 "Смотр".
08.50 "Готовим".
09.25 "Дело вкуса".
10.20 "Главная дорога".
10.50 "Кулинарный поединок".
11.55 "Квартирный вопрос".
13.20 "Я худею".
14.20 "ДНК".
15.15 "Важняк".
Сериал.
16.45 "Следствие вели...".
17.35 "Юная ставка".

18.25 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
19.00 "Центральное телевидение".
19.50 "Новые русские сенсации".
20.55 "Ты не поверишь!".
21.55 "Остров".
23.25 "Вернуть на исследование".
Сериал.

СТВ

06.40 "NEXT".
Сериал.
07.35 "Мой лучший друг".
Худ.фильм.
09.20, 13.40 "Почиющие города".
09.35 "Чистая работа".
10.30 "Представьте себе".
11.30 "Минск и минчане".
12.05 "Приключения дилетанта".
12.40 "Секретные территории".
13.55 "Большая перемена".
Сериал.
15.15 "Военная тайна".
16.30, 19.30 "24 часа".
16.45 "Наше дело".
17.00 "Большой город".
17.40 "Эликсир молодости".
18.35 "Странное дело".
20.00 "Спорт-спорт".
20.10 "Почиющие города".
Поставы. Дневник.

20.20 "Перевозчик-3".
Худ.фильм.
22.20 "Звездный ринг".
23.35 "Настоящая легенда".
Худ.фильм.
01.30 "Смотреть всем!".

Беларусь 2

07.45 Мультфильм.
08.05 "Там, на неведомых дорожках".
Худ.фильм.
09.15 "Внеклассный час".
09.35, 20.55 "Телебарометр".
09.40 "Места силы".
10.15 "Любовь земная".
Худ.фильм.
12.05, 22.55 "СуперИнтуиция. Битва полов".
13.15 "Битва экстрасенсов".
14.25 Футбол. Чемпионат мира-2014. Видеожурнал.
14.55 Футбол. "Беларусбанк".
Чемпионат Республики Беларусь. "Гомель" — "Динамо" (Минск).
Прямая трансляция.
16.55 "Плохая компания".
Худ.фильм.
19.15 "Ваше лото".
20.00 "Пятёрочка".
20.15 "Великопеленная семерка".
Возвращение".

Мир

05.00 "Фантазии Веснухина".
Худ.фильм.
07.10 Мультфильмы.
08.05 "Мультифон вопросов о природе".
08.15 "Экспериментаторы".
08.30 "Менталь Действуй! Будь!".
09.00, 15.00 "Новости Содружества".
09.10 "Мир спорта".
09.35 "Путешествие".
10.00 "Сделано в СССР".
10.25, 00.30 "Испытательный срок".
Худ.фильм.
12.20, 02.20 "Алмазы на десерт".
Худ.фильм.
15.10 "Чисто английские убойства".
Сериал.
15.05 "Новости Содружества. Культура".
20.45 "Суперзвезда".
Худ.фильм.
22.40 "Снежный человек".
Худ.фильм.

Беларусь 3

08.00, 23.25 "Калейдаскоп".
08.05 "Абицель души".
08.40 "Вогненны стралок".
Худ.фильм.
10.00 "Мая восьмидесятая осень".
10.40 "Тысячаглаговое Заслауе".
11.10 "Наперад у мінулае".
11.35 Мультфильмы.
12.15 "Фантазмагоры Паніна".
12.30 "Кісь зубра".
12.50 "Пяць дзён з жыцця генеральнага канструктара".
13.20 "Белавескі бондар".
13.35 "Рамантык з Лёшчынкі".
14.00 "Час патрыётаў".
14.35 VIII Міжнародны фестываль Юрыя Башмета.
15.50 "Патон".
Маст.фільм.
20.30 "Калыханка".
20.45 "Трыумф кахання".
Маст.ф.
22.40 "Без права на дубль".

Белсат

07.00 "Информационно-публицистичны блок".
08.30, 23.40 "ПраСвет".
08.55, 21.00, 01.25 "Аб'екты".
09.25 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 27 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1